

MONETARNA KRETANJA

02

2.1. Najvažnija kretanja u bankarskom sektoru

Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine bankarski sektor Crne Gore bio je visoko likvidan, premda su dnevni koeficijent likvidnosti (1,50) i dekadni koeficijent likvidnosti (1,41) na kraju posmatranog perioda imali niže vrijednosti u odnosu na isti period, kao i na kraj prethodne godine.

Likvidna aktiva banaka smanjena je za 12,75% u odnosu na isti period prethodne godine. Istovremeno, koeficijent krediti/depoziti uvećan je sa 0,72 na 0,81.

Ukupna aktiva banaka iznosila je 6.978,74 miliona eura i povećana je za 199,85 miliona eura ili za 2,95% na godišnjem nivou, najvećim dijelom po osnovu rasta ukupnih kredita u iznosu od 612,16 miliona eura ili 15,32%. Posmatrano na godišnjem nivou, zabilježen je pad novčanih sredstava i računa depozita kod centralnih banaka u iznosu od 383,64 miliona eura ili 28,02%, kao i pad ulaganja u hartije od vrijednosti u iznosu od 35,35 miliona eura ili 2,65%. Istovremeno, u strukturi pasive banaka, dominantno učešće od 81,18%, kao i najveći rast od 140,64 miliona eura ili 2,55% imali su depoziti (koji su iznosili 5.665,40 miliona eura).

Posmatrano po sektorima, na godišnjem nivou najviše su porasli krediti odobreni rezidentima i to u iznosu od 460,63 miliona eura ili 14,43% (što ujedno čini 75,25% ukupnog rasta kredita u posmatranom periodu). Posmatrano po namjeni, najviše kredita banaka odnosilo se na gotovinske kredite (20,78%), odnosno na kredite za likvidnost (19,00%). Banke su odobrile ukupno 1.273,87 miliona eura novih kredita, što predstavlja rast od 294,30 miliona eura ili 30,04% na godišnjem nivou. Dominantan dio ovih kredita, 390,38 miliona eura ili 30,65%, činili su krediti za likvidnost, odnosno gotovinski krediti sa 344,90 miliona eura ili 27,07%.

Nekvalitetna aktiva banaka iznosila je 255,32 miliona eura i smanjena je za 21,36 miliona eura ili 7,72% na godišnjem nivou, kao i njeno učešće u ukupnoj aktivni, za 0,42 pp (na 3,66%). Pri tome, nekvalitetni krediti, koji čine najveći dio nekvalitetne aktive, smanjeni su za 18,28 miliona eura (ili 9,10%) i iznosili su 182,52 miliona eura, a smanjeno je i njihovo učešće u ukupnim kreditima, za 1,06 pp (na 3,96%).

Izdvojena obavezna rezerva povećana je, shodno rastu osnovice za njen obračun, odnosno depozita u bankama, za 17,62 miliona eura ili 6,16% na godišnjem nivou i iznosila je 303,80 miliona eura.

Prosječna ponderisana aktivna efektivna kamatna stopa (PPEKS) na ukupne kredite iznosila je na kraju septembra 2024. godine 6,59% što predstavlja rast na godišnjem nivou za 0,12 pp, dok je u odnosu na kraj prethodne godine nepromijenjena. S obzirom da je CBCG u martu 2024. godine pokrenula inicijativu za smanjenje aktivnih kamatnih stopa na novoodobrene kredite za građane, podaci u septembru 2024. godine već ukazuju na smanjenje ovih stopa. Naime, prosječna ponderisana aktivna nominalna kamatna stopa (PPNKS) na novoodobrene kredite fizičkim licima je iznosila 6,88%, dok je PPEKS iznosila 7,55%, što predstavlja smanjenje od 0,33 pp, odnosno od 0,38 pp u odnosu na prethodni kvartal. Prosječna ponderisana pasivna efektivna kamatna stopa na depozite iznosila je 0,25% na

kraju septembra 2024. godine i zabilježila je rast od 0,01 pp na godišnjem nivou, odnosno rast od 0,03 pp u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupan kapital banaka iznosio je 887,66 miliona eura i bilježi rast od 79,18 miliona eura ili 9,79%, a ostvaren je kod deset banaka, dok je kod jedne banke zabilježen pad kapitala na godišnjem nivou. Koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala bankarskog sistema iznosio je 19,80% (pad od 0,91 pp na godišnjem nivou) i bio je iznad zakonom propisanog minimuma od 8%.

Banke su ostvarile pozitivan finansijski rezultat u ukupnom iznosu od 136,34 miliona eura, što predstavlja rast od 23,94 miliona eura ili 21,29% na godišnjem nivou. Svih jedanaest banaka ostvarilo je pozitivan poslovni rezultat.

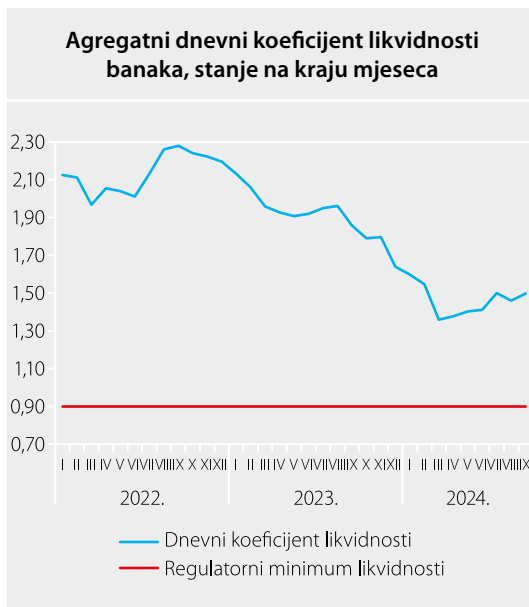
2.1.1. Likvidnost banaka

Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine, bankarski sektor Crne Gore bio je vrlo likvidan, što pokazuju svi osnovni pokazatelji likvidnosti koji su na agregatnom nivou bili iznad propisanog minimuma³⁷ (grafikoni 2.1 i 2.2).

Dnevni koeficijent likvidnosti na kraju posmatranog perioda 2024. godine iznosio je 1,50, i imao je nižu vrijednost u odnosu na uporedni period kada je iznosio 1,86, kao i u odnosu na kraj 2023. godine kada je iznosio 1,64.

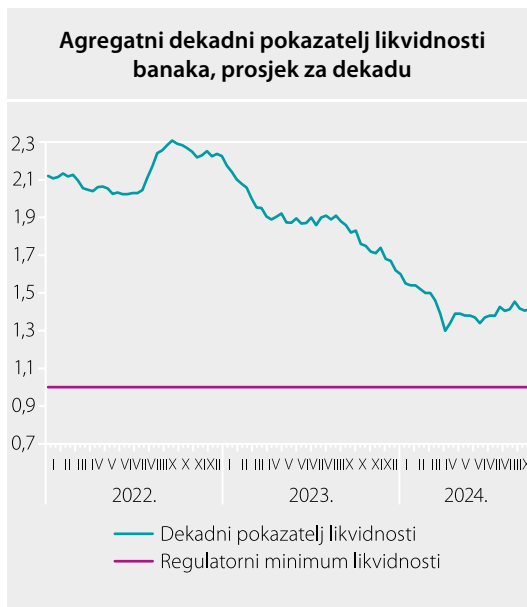
Dekadni pokazatelj likvidnosti na kraju posmatranog perioda 2024. godine iznosio je 1,41 i bio je niži u odnosu na uporedni period kada je iznosio 1,82, kao i u odnosu na kraj prethodne godine kada je iznosio 1,62.

Grafikon 2.1

Izvor: Dnevni izvještaji banaka

Grafikon 2.2

Izvor: Dekadni izvještaji banaka

³⁷ Na snazi je Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti u bankama („Sl. list Crne Gore”, br. 60/08), kojom je propisana obaveza banaka za održavanje minimalnih koeficijenata likvidnosti na dnevnoj (0,9) i dekadnoj osnovi (1,0).

Prosječni dnevni pokazatelj likvidnosti tokom prvih devet mjeseci 2024. godine iznosio je 1,43, dok je tokom istog perioda 2023. godine iznosio 1,95.

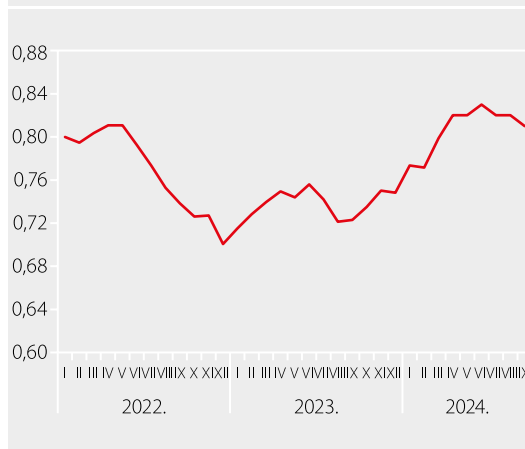
Posmatrano po bankama, sve banke su tokom posmatranog perioda 2024. godine uredno izmirivale svoje tekuće obaveze i imale dnevne i dekadne koeficijente likvidnosti iznad propisanog minimuma.

Likvidna aktiva banaka iznosila je 1.533,08 miliona eura na kraju posmatranog perioda. U odnosu na uporedni period bila je manja za 224,03 miliona eura ili za 12,75%, dok je u odnosu na kraj prethodne godine bila niža za 64,43 miliona eura, odnosno za 4,03%. Učešće likvidne aktive u ukupnoj aktivni iznosilo je 21,97% na kraju septembra 2024. godine, 25,92% na kraju uporednog perioda prethodne godine, a 23,72% na kraju decembra prethodne godine.

Koeficijent krediti/depoziti iznosio je 0,81 na kraju septembra 2024. godine i viši je za 0,09 pp u odnosu na uporedni period prethodne godine kada je iznosio 0,72, dok je u odnosu na njen kraj viši za 0,06 pp (grafikon 2.3).

Grafikon 2.3

Kretanje koeficijenta krediti/depoziti banaka, stanje na kraju mjeseca

Izvor: Mjesečni izvještaji banaka

2.1.2. Agregatni bilans stanja banaka

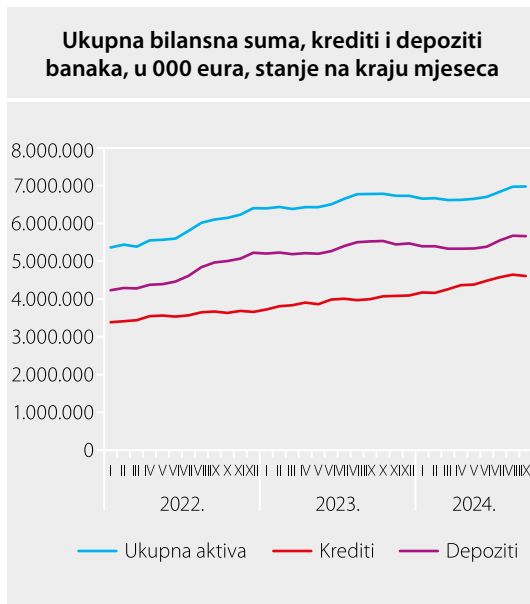
Na kraju septembra 2024. godine ukupna aktiva banaka iznosila je 6.978,74 miliona eura, što predstavlja rast u iznosu od 199,85 miliona eura ili 2,95% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježi rast od 244,47 miliona eura ili 3,63%.

Na godišnjem nivou, rast ukupne aktive najvećim dijelom je rezultat rasta ukupnih kredita koji su povećani za 612,16 miliona eura ili 15,32%, dok su novčana sredstava i računi depozita kod centralnih banaka, zabilježili pad i to u iznosu od 383,64 miliona eura ili 28,02%, dok je kategorija „ostala aktiva“ zabilježila rast u iznosu od 5,86 miliona eura ili 2,12%.

Posmatrano u odnosu na kraj prethodne godine, ukupna aktiva je rasla usljed povećanja ukupnih kredita u iznosu 511,47 miliona eura ili 12,49%, kao i povećanja kategorije „ostala aktiva“, za 1,09 miliona eura ili 0,39%. Međutim, pad je zabilježen kod novčanih sredstava i računa depozita kod centralnih banaka u iznosu od 259,28 miliona eura ili 20,83%, kao i kod potraživanja po osnovu hartija od vrijednosti u iznosu od 11,41 miliona eura ili 0,87%.

U strukturi pasive banaka, posmatrano u odnosu na isti period prethodne godine, rast je ostvaren kod depozita u iznosu od 140,64 miliona eura ili 2,55%, zatim kod ukupnog kapitala i to u iznosu od 79,18 miliona eura ili 9,79%. Takođe, rast je zablježen i kod kategorije „ostale obaveze“, u iznosu od 10,59 miliona eura ili 4,89%, kao i kod finansijskih derivata 2,56 miliona eura ili 6,737%. Sa druge strane, pozajmice su smanjene u iznosu od 33,11 miliona eura ili 14,46%.

Grafikon 2.4

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Posmatrano u odnosu na kraj prethodne godine, u strukturi pasive banaka, najveći rast ostvaren je kod depozita u iznosu od 192,21 miliona eura ili 3,51%, zatim kod ukupnog kapitala u iznosu od 67,38 miliona eura ili 8,21%, kao i kod kategorije “ostale obaveze” u iznosu od 4,84 miliona eura ili 2,18%, kao i kod finansijskih derivata u iznosu od 188.000 eura ili 7,80%. Sa druge strane, zabilježen je pad pozajmica i to u iznosu od 20,15 miliona eura ili 9,32%.

U strukturi aktive banaka, u posmatranom periodu dominantno učešće od 66,01% imali su ukupni krediti (za 7,08 pp više u odnosu na uporedni period prethodne godine, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bili viši za 5,20 pp). Dok su na strani pasive dominantno učešće od 81,18% bilježili depoziti kod banaka (za 0,32 pp manje u odnosu na uporedni period prethodne godine, odnosno pad od 0,09 pp u odnosu na kraj prethodne godine) (grafikon 2.4).

Boks 2.1 – Indeks koncentracije bankarskog sektora u Crnoj Gori

Analiza nivoa koncentracije bankarskog sistema pruža informaciju o tržišnim učešćima banaka, odnosno stepenu konkurentnosti bankarskog sistema.

Tabela 1

Hiršman-Herfindalov indeks koncentracije bankarskog sistema, stanje na kraju kvartala

	2022				2023				2024		
	III	VI	IX	XII	III	VI	IX	XII	III	VI	IX
Prema aktivi	1.370,05	1.397,85	1.394,95	1.370,48	1.332,56	1.343,25	1.364,47	1.394,54	1.386,50	1.407,93	1.417,88
Prema kreditima	1.728,03	1.785,72	1.788,75	1.749,76	1.754,27	1.742,43	1.793,87	1.749,70	1.733,32	1.720,60	1.717,61
Prema depozitima	1.329,89	1.337,08	1.353,57	1.344,36	1.301,77	1.310,43	1.341,10	1.364,09	1.342,39	1.365,74	1.406,83

Za potrebe analize koristi se Hiršman-Herfindalov indeks (HHI) koncentracije koji predstavlja sumu kvadrata učešća svih banaka, posmatrano prema aktivi, kreditima i depozitima.

Na kraju septembra 2024. godine, HHI prema aktivi, kreditima i depozitima nalazi se u rasponu 1.000,00 – 1.800,00, što navodi na zaključak o umjerenoj koncentraciji³⁸ bankarskog sektora (tabela X). Pri tome, najveći stepen koncentracije je zabilježen kod kreditne koncentracije, nakon čega slijedi koncentracija prema aktivi, dok je koncentracija prema depozitima najniža.

³⁸ Vrijednost HHI ispod 1.000,00 ukazuje na nekoncentrisano tržište, vrijednost HHI u rasponu 1.000,00–1.800,00 ukazuje na umjereno koncentrisano tržište, dok vrijednost HHI iznad 1.800,00 ukazuje na nekonkurentno tržište (visoko koncentrisano, veoma visoko koncentrisano i monopolski koncentrisano).

Posmatrano prema aktivi, HHI je na kraju septembra 2024. godine iznosio 1.417,88 indeksnih jedinica, čime je zabilježen godišnji rast od 53,41 indeksnih poena, odnosno rast od 23,34 indeksnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

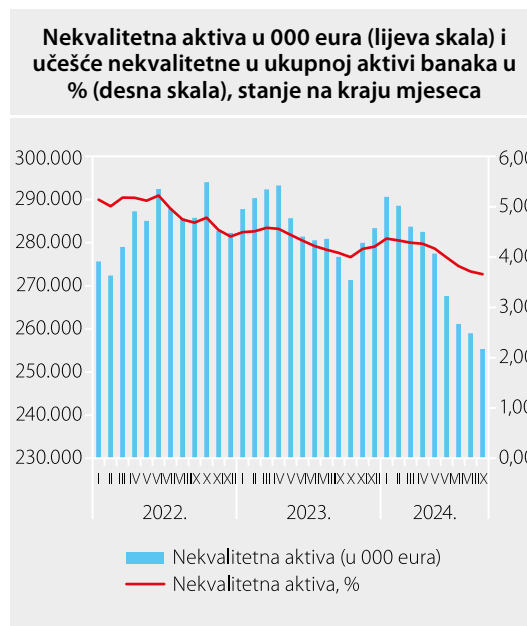
Posmatrano prema kreditima, HHI je na kraju septembra 2024. godine iznosio 1.717,61 indeksnih jedinica, što predstavlja godišnji pad od 76,26 indeksnih poena, odnosno pad od 32,09 indeksnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

Konačno, posmatrano prema depozitima, HHI je na kraju septembra 2024. godine iznosio 1.406,83 indeksnih jedinica, čime je zabilježen godišnji rast u iznosu od 65,73 indeksnih poena, odnosno rast od 42,74 indeksnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

Na kraju septembra 2024. godine, nekvalitetna aktiva banaka iznosila je 255,32 miliona eura, što predstavlja pad od 21,36 miliona eura ili 7,72% na godišnjem nivou, odnosno pad od 28,06 miliona eura ili 9,90% u odnosu na kraj prethodne godine. Učešće nekvalitetne aktive banaka u ukupnoj aktivi banaka iznosilo je 3,66%, što predstavlja pad od 0,42 pp na godišnjem nivou, odnosno pad od 0,55 pp u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.5).

Na kraju septembra 2024. godine banke su ostvarile pozitivan finansijski rezultat u ukupnom iznosu od 136,34 miliona eura, što predstavlja rast od 23,94 miliona eura ili 21,29% na godišnjem nivou. Sve banke su ostvarile dobitak.

Grafikon 2.5

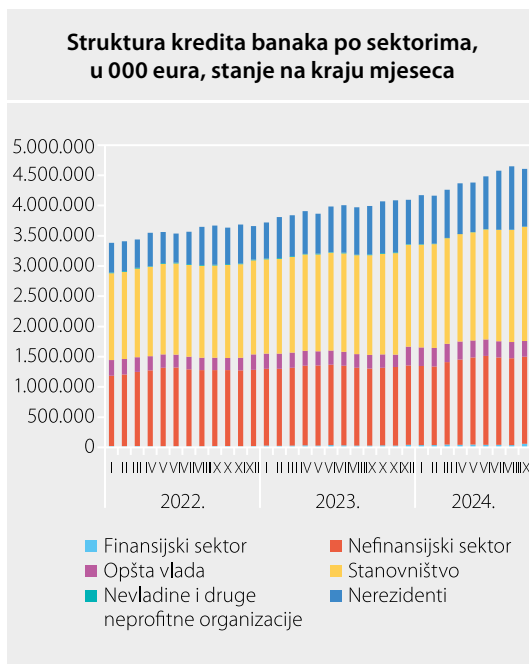
Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

2.1.3. Kreditna aktivnost banaka

Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine ukupni krediti banaka zabilježili su pozitivan trend i rasli su prosječno mjesečno po stopi od 1,32%, što predstavlja povećanje u odnosu na uporedni period kada su rasli prosječno mjesečno po stopi od 0,98%. Na kraju posmatranog perioda, krediti banaka iznosili su 4.606,68 miliona eura, što je za 612,16 miliona eura ili 15,32% više u odnosu na uporedni period, odnosno više za 511,47 miliona eura ili 12,49% u poređenju sa krajem prethodne godine. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, zabilježen je rast kredita kod svih banaka, dok je isti trend rasta prisutan i u odnosu na kraj prethodne godine.

Sektorska struktura kredita banaka ukazuje da je na kraju septembra 2024. godine najveći dio kredita u iznosu od 3.651,87 miliona eura ili 79,27% bio odobren rezidentima. U ukupno odobrenim kreditima najveći udio, 40,91%, odnosio se na sektor stanovništva, zatim 31,29% na nefinansijski sektor, 5,65% na opštu Vladu, 1,29% na finansijski sektor, a 0,13% na nevladine i druge neprofitne institucije.

Grafikon 2.6

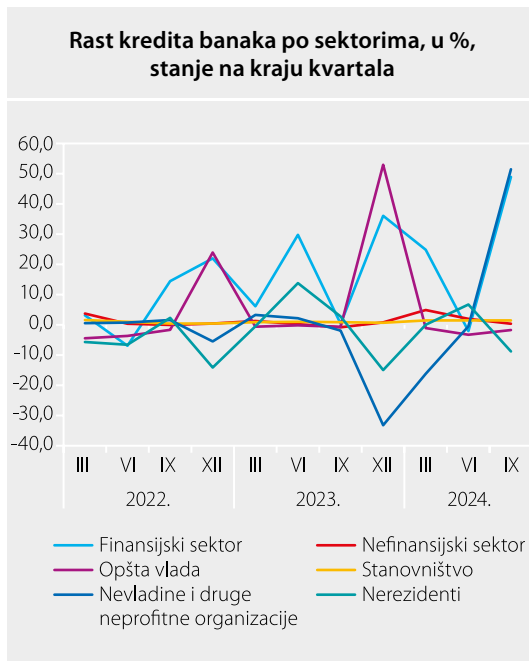

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Na kraju posmatranog perioda, krediti odobreni nerezidentima iznosili su 954,80 miliona eura i činili su 20,73% ukupno odobrenih kredita, od čega se 16,42% odnosilo na finansijski sektor, 3,03% na nefinansijski sektor, a 1,27% na fizička lica (grafikon 2.6).

Posmatrano po sektorima, u odnosu na uporedni period, najveći rast ostvaren je kod kredita odobrenih rezidentima i to u iznosu od 460,63 miliona eura ili 14,43%, dok su krediti odobreni nerezidentima zabilježili rast u iznosu od 151,52 miliona eura ili 18,86%. Kod rezidenata najveći rast je ostvaren kod sektora stanovništva u iznosu od 235,90 miliona eura ili 14,31%, a zatim kod kredita nefinansijskog sektora u iznosu od 166,85 miliona eura ili 13,09%. Rast bilježe i krediti Opšte vlade i to u iznosu od 33,84 miliona eura ili 14,94%, zatim krediti finansijskom sektoru u iznosu od 29,43 miliona eura ili 97,82%, dok su krediti nevladinim i drugim neprofitnim organizacijama zabilježili pad u iznosu od 5,40 miliona eura ili 47,63%.

Grafikon 2.7

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Posmatrano po sektorima, u odnosu na kraj prethodne godine, najveći rast ostvaren je kod kredita odobrenih rezidentima i to u iznosu od 289,20 miliona eura ili 8,60%, dok su krediti odobreni nerezidentima zabilježili rast u iznosu od 222,27 miliona eura ili 30,34%. Kod rezidenata najveći rast ostvaren je kod sektora stanovništva u iznosu od 194,57 miliona eura ili 11,51%, a zatim kod nefinansijskog sektora u iznosu od 130,99 miliona eura ili 9,99%. Rast bilježe i krediti odobreni finansijskom sektoru u iznosu od 16,18 miliona eura ili 37,32%. Sa druge strane, pad kredita zabilježen je kod sektora opšte Vlade i to u iznosu od 51,47 miliona eura ili 16,50%, kao i kod kredita nevladinim i drugim neprofitnim institucijama u iznosu od 1,07 miliona eura ili 15,31%.

Ukoliko posmatramo mjesečne stope rasta ukupnih kredita po sektorima, može se uočiti da najmanje oscilacije u kretanju ukupno odobrenih kredita ima nefinansijski sektor i sektor stanovništva, dok su oscilacije tokom devet mjeseci prisutne kod finansijskog sektora i sektora nerezidenata (grafikon 2.7).

Na kraju septembra 2024. godine dug po osnovu kredita rezidentnih pravnih lica i preduzetnika iznosio je 1.771,44 miliona eura, što predstavlja povećanje od 224,86 miliona eura ili 14,54% na godišnjem nivou (tabela 2.1). U odnosu na kraj prethodne godine, po osnovu kredita rezidentnih pravnih lica i preduzetnika došlo je do rasta duga u iznosu 95,00 miliona eura ili 5,67%. Pri tome, rast na godišnjem nivou, kao i rast u odnosu na kraj prethodne godine, najvećim dijelom su rezultat rasta kredita odobrenih sljedećim djelatnostima: trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala, građevinarstvo, snabdijevanje električnom energijom, umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti, finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja, poslovanje nekretninama, saobraćaj i skladištenje, administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti i ostale uslužne djelatnosti. S druge strane, pad kredita na godišnjem nivou, kao i u odnosu na kraj prethodne godine zabilježen je kod djelatnosti: informisanje i komunikacije, poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, snabdijevanje vodom, vađenje rude i kamena, prerađivačka industrija, zdravstvo i socijalna zaštita i obrazovanje. Prerađivačka industrija bilježi pad na godišnjem, ali rast u odnosu na kraj prethodne godine. Nasuprot tome, uprkos rastu na godišnjem nivou, pad u odnosu na kraj godine bilježe usluge pružanja smještaja i ishrane i državna uprava i odbrana, i obavezno socijalno osiguranje.

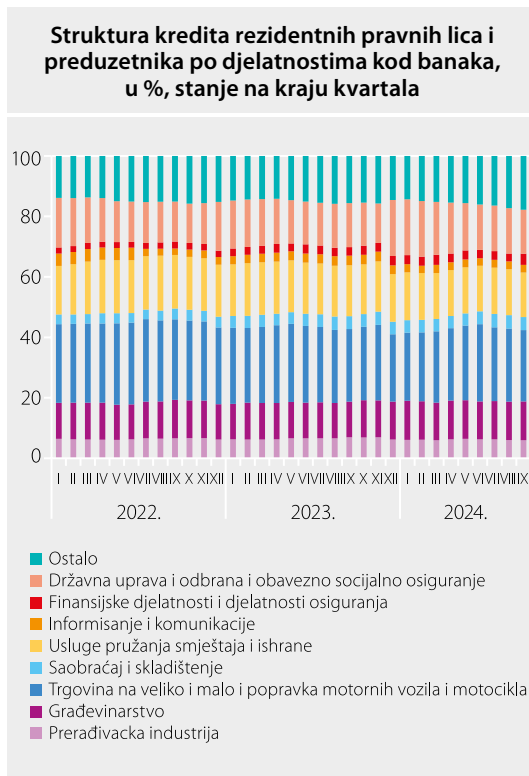
Tabela 2.1

Kreditni rezidentnih pravnih lica i preduzetnika kod banaka po djelatnostima, u 000 eura i u %, stanje na kraju mjeseca							
Djelatnost	30.09.2023.	31.12.2023.	30.09.2024.	Sep 2024/Sep 2023		Sep 2024/Dec 2023	
	u 000 eura	u 000 eura	u 000 eura	u 000 eura	u %	u 000 eura	u %
1. Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	20.231	20.185	15.152	-5.079	-25,11	-5.033	-24,93
2. Vađenje rude i kamena	12.969	14.229	11.197	-1.772	-13,66	-3.032	-21,31
3. Prerađivačka industrija	107.802	104.177	106.241	-1.561	-1,45	2.064	1,98
4. Snabdijevanje električnom energijom	19.272	19.450	53.727	34.455	178,78	34.277	176,23
5. Snabdijevanje vodom	15.141	12.167	10.207	-4.934	-32,59	-1.960	-16,11
6. Građevinarstvo	182.177	209.923	226.899	44.722	24,55	16.976	8,09
7. Trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikla	370.719	373.631	418.099	47.380	12,78	44.468	11,90
8. Saobraćaj i skladištenje	66.116	68.968	76.286	10.170	15,38	7.318	10,61
9. Usluge pružanja smještaja i ishrane	260.504	264.120	261.200	696	0,27	-2.920	-1,11
10. Informisanje i komunikacije	49.353	48.435	44.058	-5.295	-10,73	-4.377	-9,04
11. Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	43.439	52.434	65.060	21.621	49,77	12.626	24,08
12. Poslovanje nekretninama	57.874	59.773	68.983	11.109	19,20	9.210	15,41
13. Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	46.393	41.924	46.519	126	0,27	4.595	10,96
14. Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	24.574	25.754	34.621	10.047	40,88	8.867	34,43
15. Državna uprava i odbrana i obavezno socijalno osiguranje	224.858	309.996	258.758	33.900	15,08	-51.238	-16,53
16. Obrazovanje	1.211	1.130	1.121	-90	-7,43	-9	-0,80
17. Zdravstvo i socijalna zaštita	15.277	15.927	14.772	-505	-3,31	-1.155	-7,25
18. Umjetničke, zabavne i rekreativne djelatnosti	12.147	18.289	40.580	28.433	234,07	22.291	121,88
19. Ostale uslužne djelatnosti	16.524	15.925	17.961	1.437	8,70	2.036	12,78
20. Ukupno	1.546.581	1.676.437	1.771.441	224.860	14,54	95.004	5,67

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

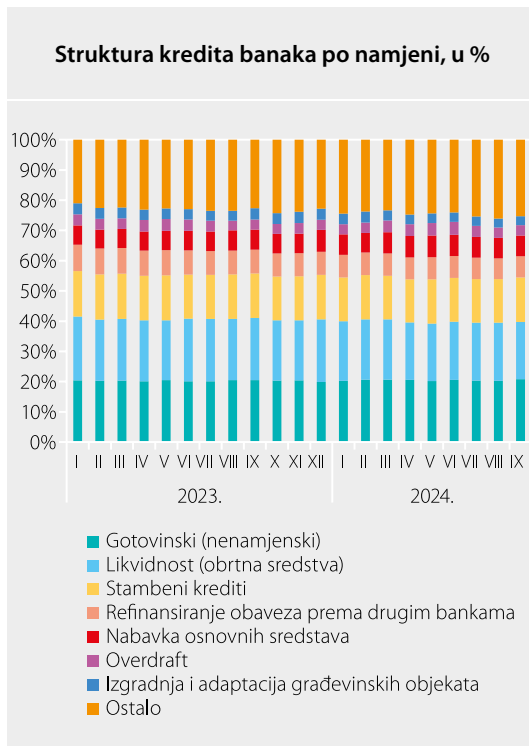
U strukturi kredita rezidentnih pravnih lica po djelatnostima, na kraju septembra 2024. godine dominantno učešće od 23,60% imali su krediti za djelatnost trgovine na veliko i malo i popravku motornih vozila i motocikala, krediti za usluge pružanja smještaja i ishrane sa učešćem od 14,75%, krediti

Grafikon 2.8

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.9

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

odobreni državnoj upravi i odbrani i obaveznom socijalnom osiguranju sa učešćem od 14,61%, nakon čega slijede krediti djelatnosti građevinarstva sa učešćem od 12,81%, dok se na sve ostale djelatnosti odnosilo 34,24% kredita (grafikon 2.8).

Posmatrano po namjeni, na kraju septembra 2024. godine najviše kredita banaka odnosilo se na gotovinske kredite (20,78%), zatim na kredite za likvidnost (19,00%), stambene kredite (14,72%), refinansiranje obaveza prema drugim bankama (6,98%), kredite za nabavku osnovnih sredstava (6,86%), kredite za prekoračenja po tekućem računu (3,38%) i kredite za izgradnju i adaptaciju građevinskih objekata (2,99%). Preostali dio od 25,29% kredita banaka odnosio se na kupovinu automobila, kredite po kreditnim karticama, potrošačke kredite, pripremu turističke sezone i za kupovinu hartija od vrijednosti (grafikon 2.9).

U odnosu na isti period prethodne godine, gotovinski krediti povećani su za 137,08 miliona eura ili 16,72%, dok su stambeni krediti povećani za 91,17 miliona eura ili 15,54%, nakon čega slijede krediti za likvidnost koji bilježe rast od 54,40 miliona eura ili 6,63%, krediti za nabavku osnovnih sredstava od 49,93 miliona eura ili 18,75%, krediti za prekoračenja po tekućem računu od 22,82 miliona eura ili 17,15%, krediti za kupovinu automobila od 8,92 miliona eura ili 49,86%, krediti za refinansiranje obaveza prema drugim bankama od 7,90 miliona eura ili 2,52%, i krediti po kreditnim karticama od 2,71 miliona eura ili 14,10%. (tabela 2.2). S druge strane, u ovom periodu, pad u iznosu od 11,99 miliona eura ili 8,01% zabilježili su krediti za izgradnju i adaptaciju građevinskih objekata, dok je pad od 2,71 miliona eura ili 66,47% zabilježen u dijelu za kupovinu hartija od vrijednosti, kao i pad kod pripreme turističke sezone od 1,12 miliona eura ili 7,66%. Iste kategorije bilježe rast i u odnosu na kraj prethodne godine, s izuzetkom potrošačkih kredita koji bilježe pad od 2,4 miliona eura, odnosno 10,30%.

Banke odobravaju kredite najvećim dijelom u eurima i na rok duži od jedne godine. Od ukupno odobrenih kredita, na kredite odobrene u eurima odnosilo se 96,69% ukupnih kredita, dok se posmatrano po ročnosti, ukupno 77,08% kredita

banaka odnosilo na dugoročne kredite (ročnosti duže od jedne godine). Među njima su, sa 89,44%, dominirali krediti sa rokom otplate preko tri godine koji su iznosili 3.176,01 miliona eura i činili 68,94% ukupnih kredita.

Tabela 2.2

Krediti banaka po namjeni, u 000 eura, stanje na dan 30. 09. 2023, 31. 12. 2023. godine i 30. 09. 2024. godine							
Namjena kredita	30.09.2023	31.12.2023	30.09.2024	Sep 2024. Sep 2023.		Sep 2024. Dec 2023.	
	u 000 eura	u 000 eura	u 000 eura	u 000 eura	u %	u 000 eura	u %
1. Likvidnost (obrotna sredstva)	820.778	846.490	875.175	54.397	6,63	28.685	3,39
2. Izgradnja i adaptacija građevinskih objekata	149.772	148.729	137.780	-11.992	-8,01	-10.949	-7,36
3. Refinansiranje obaveza prema drugim bankama	313.874	313.675	321.772	7.898	2,52	8.097	2,58
4. Kupovina automobila	17.883	18.272	26.800	8.917	49,86	8.528	46,67
5. Kupovina hartija od vrijednosti	4.071	4.058	1.365	-2.706	-66,47	-2.693	-66,36
6. Nabavka osnovnih sredstava	266.265	296.456	316.197	49.932	18,75	19.741	6,66
7. Priprema turističke sezone	14.614	14.492	13.495	-1.119	-7,66	-997	-6,88
8. Potrošački krediti	20.434	23.367	20.961	527	2,58	-2.406	-10,30
9. Gotovinski (nenamjenski)	820.084	814.501	957.167	137.083	16,72	142.666	17,52
10. Stambeni krediti	586.758	604.352	677.932	91.174	15,54	73.580	12,18
11. Kreditne kartice	19.197	20.457	21.904	2.707	14,10	1.447	7,07
12. Overdraft	132.998	137.618	155.813	22.815	17,15	18.195	13,22
13. Ostalo	827.792	852.739	1.080.314	252.522	30,51	227.575	26,69
14. Ukupno	3.994.520	4.095.206	4.606.675	612.155	15,32	511.469	12,49

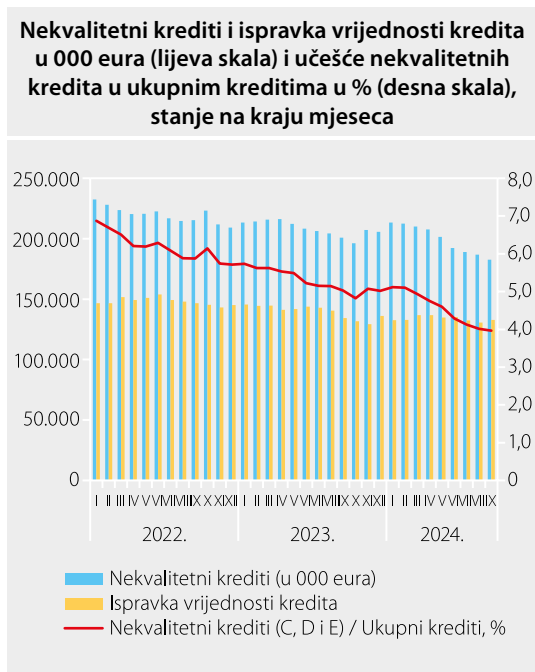
Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Na kraju septembra 2024. godine nekvalitetni krediti banaka iznosili su 182,52 miliona eura i na godišnjem nivou smanjeni su za 18,28 miliona eura ili 9,10%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine zabilježili pad u iznosu od 23,07 miliona eura ili 11,22%. Na kraju posmatranog perioda nekvalitetni krediti banaka činili su 3,96% ukupnih kredita, a njihovo učešće u ukupnim kreditima smanjeno je, na godišnjem nivou, kao i u odnosu na kraj prethodne godine, za 1,06 pp.

Posmatrano u odnosu na uporedni period, u strukturi rezidentnih pravnih lica po djelatnostima, najveći rast nekvalitetnih kredita bilježe usluge pružanja smještaja i ishrane u iznosu od 8,89 miliona eura ili 32,84%, dok je najznačajniji pad nekvalitetnih kredita zabilježen kod djelatnosti trgovina na veliko i trgovina na malo i popravka motornih vozila i motocikala i to u iznosu od 7,10 miliona eura ili 28,05%. Pad nekvalitetnih kredita zabilježen je i kod rezidentnog sektora stanovništva, u iznosu od 4,62 miliona eura ili 8,06%. Takođe, pad nekvalitetnih kredita zabilježen je i kod nerezidentnih pravnih lica, u iznosu od 1,25 miliona eura ili 6,10%, kao i kod nerezidentnog sektora stanovništva, u iznosu od 73.000 eura ili 4,56%.

Posmatrano u odnosu na kraj prethodne godine, u strukturi rezidentnih pravnih lica po djelatnostima najveći rast nekvalitetnih kredita bilježe usluge pružanja smještaja i ishrane u iznosu od 1,96 miliona eura ili 5,76%, dok je najznačajniji pad nekvalitetnih kredita zabilježen kod stručne, naučne i tehničke djelatnosti i to u iznosu od 4,72 miliona eura ili 60,55%. Pad nekvalitetnih kredita zabilježen je i kod rezidentnog sektora stanovništva, u iznosu od 3,76 miliona eura ili 6,66%. Takođe, pad nekvalitetnih kredita zabilježen je i kod nerezidentnih pravnih lica, u iznosu od 1,31 miliona eura ili 6,38%, kao i kod nerezidentnog sektora stanovništva, u iznosu od 51.000 eura ili 3,46%.

Grafikon 2.10

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Na kraju septembra 2024. godine ukupna ispravka vrijednosti kredita iznosila je 132,84 milion eura i bilježi pad od 1,56 miliona eura ili 1,16% na godišnjem nivou, odnosno pad od 3,28 miliona eura ili 2,41% u odnosu na kraj prethodne godine. Pokrivenost nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti kredita iznosila je 72,78% i povećana je u odnosu na isti period prethodne godine (66,93%), kao i u odnosu na kraj prethodne godine kada je iznosila 66,21% (grafikon 2.10).

Na kraju posmatranog perioda, krediti koji kasne sa otplatom iznosili su 116,94 milion eura i činili su 2,54% ukupnih kredita banaka. Krediti koji kasne sa otplatom bilježe pad od 13,14 miliona eura ili 10,10% na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe rast od 1,96 miliona eura ili 1,70%. Učešće kredita koji kasne sa otplatom u ukupnim kreditima bilježi pad od 0,72 pp na godišnjem nivou, dok u odnosu na kraj prethodne godine bilježe pad od 0,27 pp.

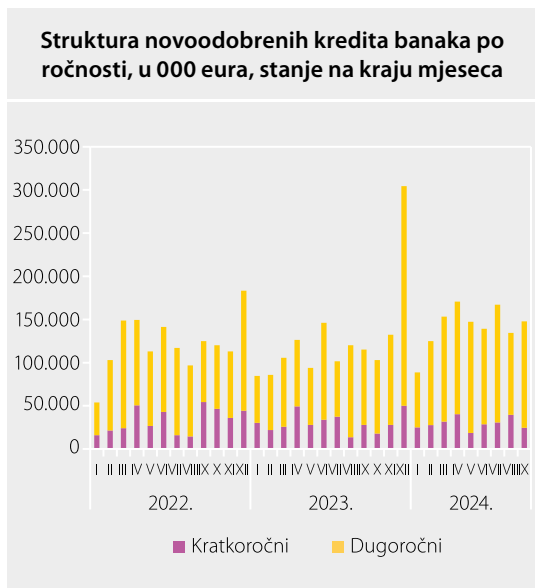
Novoodobreni krediti

Banke su tokom prvih devet mjeseci 2024. godine odobrile ukupno 1.273,87 miliona eura novih kredita što u odnosu na uporedni period predstavlja rast od 294,30 miliona eura ili 30,04%.

Ročna struktura novoodobrenih kredita pokazuje da je dominantan dio ovih kredita u iznosu od 1.006,87 miliona eura ili 79,04% odobren na rok duži od jedne godine, što predstavlja povećanje učešća u ukupnim novoodobrenim kreditima od 6.46 pp u odnosu na uporedni period (grafikon 2.11).

Namjenska struktura novoodobrenih kredita pokazuje da su tokom trećeg kvartala 2024. godine dominantan dio od 390,38 miliona eura ili 30,65% činili krediti za likvidnost, nakon čega slijede gotovinski krediti sa 344,90 miliona eura ili 27,07%, zatim krediti za kupovinu stanova i adaptacije sa 126,91 miliona eura ili 9,96%, refi-

Grafikon 2.11

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

nansiranje obaveza prema drugim bankama sa 97,31 miliona eura ili 7,64%. Za realizaciju investicionih programa odobreno je 96,20 miliona eura novih kredita ili 7,55% ukupno novoodobrenih kredita, dok je za nabavku osnovnih sredstava odobreno 67,38 miliona eura ili 5,29% ukupnih novoodobrenih kredita. Za izgradnju građevinskih objekata i adaptacija odobreno je 50,01 miliona eura ili 3,93% novoodobrenih kredita. Na nenamjenske hipotekarne kredite odnosilo se 25,19 miliona eura ili 1,98%,

dok se preostalih 5,94% ili 75,61 miliona eura odnosilo na preostale namjene: kupovinu robe široke potrošnje, kupovinu automobila, za obrazovanje, poljoprivredu, priprema turističke sezone, kupovinu zemljišta, kupovinu akcija i ostale namjene.

2.1.4. Ulaganje banaka u hartije od vrijednosti

Na kraju septembra tekuće godine potraživanja banaka po osnovu HOV iznosila su 1.300,61 miliona eura što predstavlja godišnje smanjenje od 35,35 miliona eura ili 2,65%, odnosno pad od 11,41 miliona eura ili 0,87% u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.12). Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine ulaganja banaka u hartije od vrijednosti (HOV) su prosječno mjesечно opadala po stopi od 0,03%.

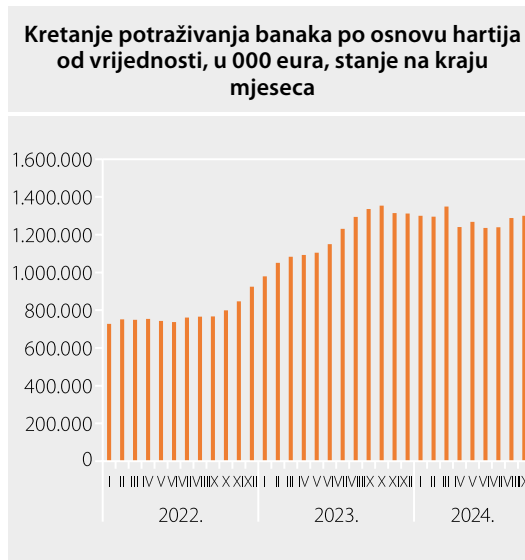
Na kraju septembra 2024. godine, najveći dio od 53,17% ukupnih HOV odnosio se na ulaganja banaka u HOV emitovane od strane nerezidenata (vlasničke i dužničke HOV privatnog sektora), dok se na ulaganja u različite državne HOV odnosilo 46,54%, a preostalih 0,29% na ulaganja u HOV emitovane od strane ostalih rezidentnih sektora.

Ukupan iznos potraživanja banaka po osnovu HOV nerezidenata na kraju septembra tekuće godine iznosio je 691,59 miliona eura i smanjen je na godišnjem nivou za 8,17 miliona eura ili 1,17%, dok je u odnosu na kraj prethodne godine bio viši za 49,30 miliona eura eura ili 7,68%.

Ukupan iznos potraživanja banaka po osnovu HOV opšte Vlade na kraju septembra tekuće godine iznosio je 605,33 miliona eura i smanjen je na godišnjem nivou za 24,80 miliona eura ili 3,94%, dok je u odnosu na kraj prethodne godine smanjen za 58,37 miliona eura eura ili 8,79%, prevashodno usljed dospijea obveznica emitovanih na domaćem tržištu.

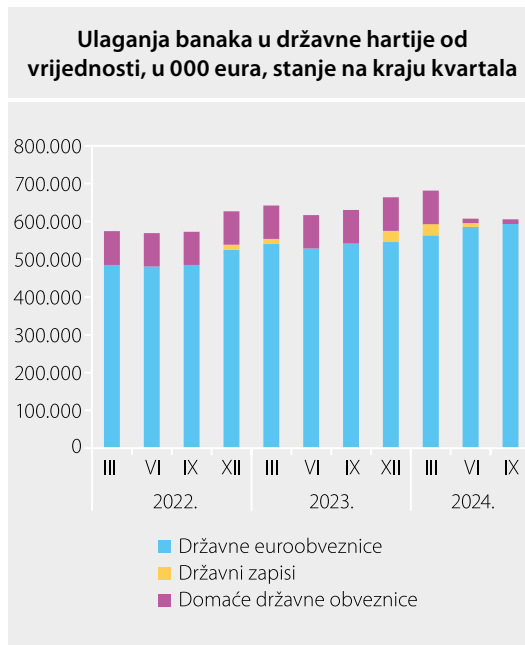
Od ukupnog iznosa HOV opšte Vlade, na ulaganja banaka u državne euroobveznice odnosilo se 593,12 miliona eura ili 97,98%, na domaće državne obveznice 12,21 miliona eura ili 2,02%, dok ulaganja u državne zapise nije bilo (grafikon 2.13).

Grafikon 2.12

Izvor: izvještaji banaka

Grafikon 2.13

Izvor: izvještaji banaka

Ulaganja u državne euroobveznice povećana su za 51,55 miliona eura ili 9,52% na godišnjem nivou, dok su u odnosu na kraj prethodne godine povećana za 47,63 miliona eura ili 8,73%. Pri tome, u istim periodima, ulaganja banaka u domaće državne obveznice zabilježila su pad u iznosu od 76,35 miliona eura ili 86,21%, odnosno pad od 76,61 miliona eura ili 86,25%. U pitanju su ulaganja banaka u obveznice koje su emitovane na domaćem tržištu u aprilu 2019. godine sa rokom dospjeća na 5 godina, te je stanje ovih obveznica na kraju posmatranog perioda značajno manje usljed dospjeća. Sva potraživanja banaka po osnovu državnih zapisa dospjela su tokom prvih devet mjeseci 2024. godine.

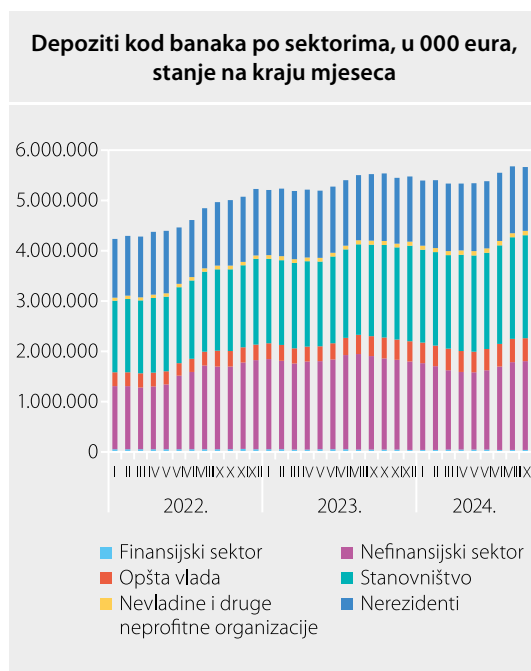
Potraživanja banaka po osnovu HOV ostalih sektora u posmatranom periodu iznosila su 3,69 miliona eura i zabilježila su pad u iznosu od 2,38 miliona eura ili 39,20% u odnosu na uporedni period, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bila manja za 2,34 miliona eura, odnosno 38,78%.

2.1.5. Depoziti

Na kraju septembra 2024. godine depoziti kod banaka iznosili su 5.665,40 miliona eura, što predstavlja rast od 140,64 miliona eura ili 2,55% na godišnjem nivou, odnosno rast od 192,21 miliona eura ili 3,51% u odnosu na kraj prethodne godine. Depoziti su tokom 2024. godine prosječno mjesečno rasli po stopi od 0,39%, dok su u istom periodu prethodne godine rasli po prosječnoj stopi od 0,63%.

Dominantno učešće u ukupnim depozitima na kraju septembra 2024. godine imali su depoziti rezidenata koji su iznosili 4.396,88 miliona eura ili 77,61%. U strukturi ukupnih depozita, 36,08% odnosilo se na sektor stanovništva, 31,15% na nefinansijski sektor, 8,09% na opštu Vladu, 1,55% na nevladine i druge neprofitne organizacije i 0,74% na finansijski sektor, dok se na depozite nerezidenata odnosilo 22,39%.

Grafikon 2.14

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Posmatrano po sektorima, kod većine sektora, osim finansijskog, nefinansijskog sektora i nerezidenata ostvaren je rast depozita na godišnjem nivou. Pri tome je kod rezidenata ostvaren rast u iznosu od 198,82 miliona eura ili 4,74%, dok je kod nerezidenata zabilježen pad od 58,18 miliona eura ili 4,39%. Kod depozita rezidenata, najveći rast ostvaren je kod sektora stanovništva, 222,21 miliona eura ili 12,20%, nakon čega slijedi sektor opšte Vlade sa ostvarenim rastom od 67,64 miliona eura ili 17,32%, dok su depoziti nevladinih i drugih neprofitnih organizacija povećani u iznosu od 10,95 miliona eura ili 14,22%. S druge strane, depoziti nefinansijskog sektora zabilježili su pad u iznosu od 96,12 miliona eura ili 5,16%, dok su depoziti finansijskog sektora zabilježili pad u iznosu od 5,85 miliona eura ili 12,29%.

U odnosu na kraj prethodne godine, zabilježen je rast depozita svih sektora osim kod finansijskog sektora i nerezidenata. Najveći rast u iznosu od 213,81 miliona eura ili 5,11% ostvaren je kod rezidenata, dominantno vođen rastom depozita sek-

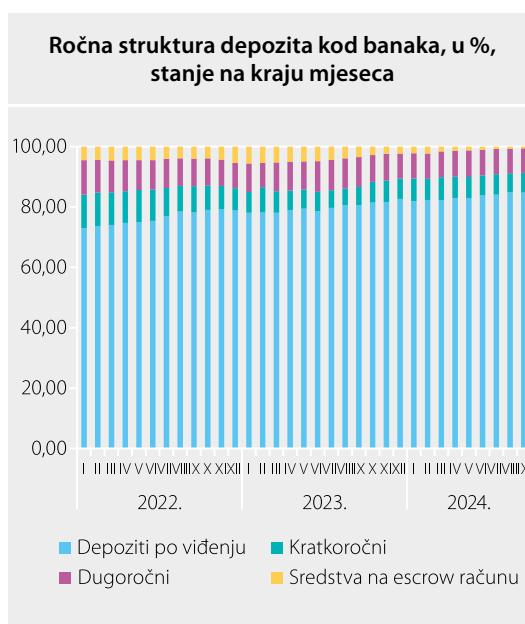
tora stanovništva za 143,43 miliona eura ili 7,55%, nakon čega slijedi sektor opšte Vlade, u iznosu od 60,08 miliona eura ili 15,10%. Depoziti nefinansijskog sektora zabilježili su rast od 7,74 miliona eura ili 0,44%, depoziti nevladinih i drugih neprofitnih organizacija povećani su u iznosu od 5,42 miliona eura ili 6,56%. S druge strane, depoziti finansijskog sektora zabilježili su pad u iznosu od 2,86 miliona eura ili 6,40%. Dok su depoziti nerezidenata zabilježili pad u iznosu od 21,59 miliona eura ili 1,67%, od čega je najveći pad zabilježen kod nefinansijskog sektora u iznosu od 51,79 miliona eura ili 4,07%.

Od ukupnih depozita, na depozite po viđenju na kraju posmatranog perioda odnosilo se 4.801,73 miliona eura ili 84,75%, na oročene depozite 826,88 miliona eura ili 14,60%, dok se na sredstva na *escrow* računu odnosilo 36,78 miliona eura ili 0,65%.

Na godišnjem nivou, depoziti po viđenju ostvarili su rast u iznosu od 348,00 miliona eura ili 7,81%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine povećani za 277,07 miliona eura ili 6,12%. Dugoročni depoziti smanjeni su na godišnjem nivou za 89,83 miliona eura ili 16,44%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine povećani za 2,62 miliona eura ili 0,58%. Kratkoročni depoziti su na godišnjem nivou uvećani su za 37,46 miliona eura ili 11,26%, a u odnosu na kraj prethodne godine za 977 hiljada eura ili 0,26%. Sredstva na *escrow* računu su na godišnjem nivou smanjena za 155,00 miliona eura ili 80,82%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine zabilježila pad od 88,45 miliona eura ili 70,63%.

Učešće depozita po viđenju u ukupnim depozitima na kraju septembra 2024. godine iznosilo je 84,75%, što predstavlja rast od 4,14 pp na godišnjem nivou, odnosno rast od 2,09 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Učešće dugoročnih depozita u ukupnim depozitima iznosilo je 8,06% i smanjeno je za 1,83 pp na godišnjem nivou, a za 0,24 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Učešće kratkoročnih depozita u ukupnim depozitima iznosilo je 6,53%, što predstavlja rast od 0,51 pp na godišnjem nivou, odnosno pad od 0,21 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Sredstva na *escrow* računu na kraju septembra 2024. godine činila su 0,65% ukupnih depozita, što predstavlja pad od 2,82 pp na godišnjem nivou, odnosno smanjenje od 1,64 pp u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.15).

Grafikon 2.15

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

2.1.6. Stanovništvo i nefinansijski sektor

2.1.6.1. Sektor stanovništva

Ukupan dug sektora stanovništva po osnovu kredita banaka na kraju septembra 2024. godine iznosio je 1.884,42 miliona eura, što čini 40,91% ukupno odobrenih kredita banaka. Zaduženost ovog sektora po osnovu kredita povećana je za 235,90 miliona eura ili 14,31% na godišnjem nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine povećana za 194,57 miliona eura ili 11,51%. Krediti sektora stanovništva rasli su prosječno mjesečno po stopi od 1,22% tokom prvih devet mjeseci 2024. godine, dok su u istom periodu prethodne godine rasli po stopi od 0,65%. Jedan od razloga rasta tokom prvih devet mjeseci 2024. godine je povećano odobravanje kredita penzionerima, koji su u ovom periodu stekli bolje uslove za apliciranje za kredite, nakon što je povećan iznos minimalne penzije.

Sektor stanovništva uglavnom se zadužuje kod banaka na rok duži od jedne godine. Na kraju septembra 2024. godine, 99,06% od ukupno odobrenih kredita ovom sektoru odnosilo se na dugoročne kredite.

Zaduženost po glavi stanovnika³⁹ iznosila je 3.021,69 eura na kraju posmatranog perioda, i ostvarila je rast u iznosu od 378,27 eura ili 14,31% na godišnjem nivou, odnosno rast u iznosu od 312,00 eura ili 11,51% u odnosu na kraj prethodne godine.

Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine, kretanje nivoa depozita stanovništva karakterisale su, uz određena odstupanja, pozitivne tendencije. Prosječno mjesečno, depoziti ovog sektora rasli su po stopi od 0,83%, dok su u istom periodu prethodne godine rasli po stopi od 0,77%. Na kraju septembra 2024. godine depoziti sektora stanovništva iznosili su 2.044,27 miliona eura, što je više za 222,21 milion eura ili 12,20% na godišnjem nivou, odnosno za 143,43 miliona eura ili 7,55% u odnosu na kraj prethodne godine.

Na kraju septembra 2024. godine depoziti po viđenju činili su 81,36% ukupnih depozita stanovništva, kratkoročni depoziti 9,16%, dok se na sredstva deponovana na rok duži od jedne godine odnosilo 9,48%. Depoziti po viđenju ostvarili su rast od 223,98 miliona eura ili 15,56% na godišnjem nivou, dok su u odnosu na kraj prethodne godine ostvarili rast od 140,66 miliona eura ili 9,24%. Kratkoročni depoziti stanovništva, na godišnjem nivou, zabilježili su rast od 17,14 miliona eura ili 10,08%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine zabilježili pad od 7,63 miliona eura ili 3,92%. Dugoročni depoziti ovog sektora, na godišnjem nivou, zabilježili su pad od 18,92 miliona eura ili 8,89%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine zabilježili rast od 10,41 milion eura ili 5,67%. Promjene nivoa kratkoročnih, dugoročnih i depozita po viđenju tokom posljednjih godina dovele su do promjene strukture ukupnih depozita u kojima se smanjuje udio dugoročnih u korist depozita po viđenju u crnogorskom bankarskom sistemu (grafikon 2.16).

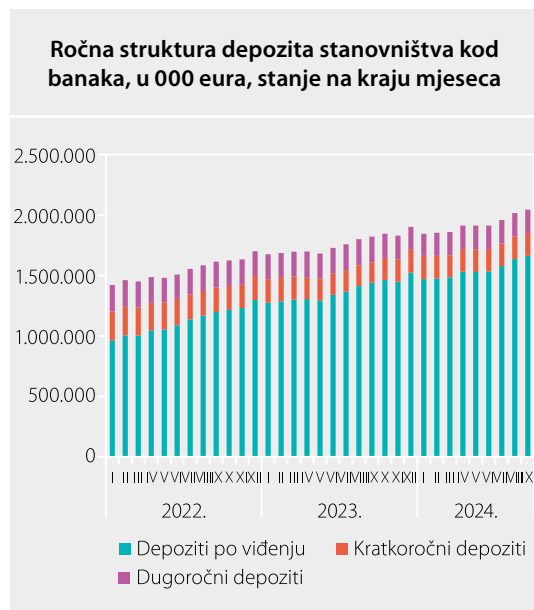
Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine sredstva koja sektor stanovništva deponuje u bankama bila su veća od kredita odobrenih ovom sektoru. Na kraju posmatranog perioda, neto štednja stanovništva iznosila je 159,84 miliona eura i smanjena je za 13,70 miliona eura na godišnjem nivou, kada je neto štednja ovog sektora iznosila 173,54 miliona eura, dok je u odnosu na kraj prethodne godine, kada je neto štednja iznosila 210,99 miliona eura, smanjena za 51,14 miliona eura (grafikon 2.17).

Koeficijent krediti/depoziti za ovaj sektor iznosio je 0,92 i nešto je viši u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosio 0,90, kao i u odnosu na kraj prethodne godine, kada je iznosio 0,89.

³⁹ Broj stanovnika za 2023. godinu prema zvaničnim rezultatima popisa iznosi 623.633, izvor: MONSTAT.

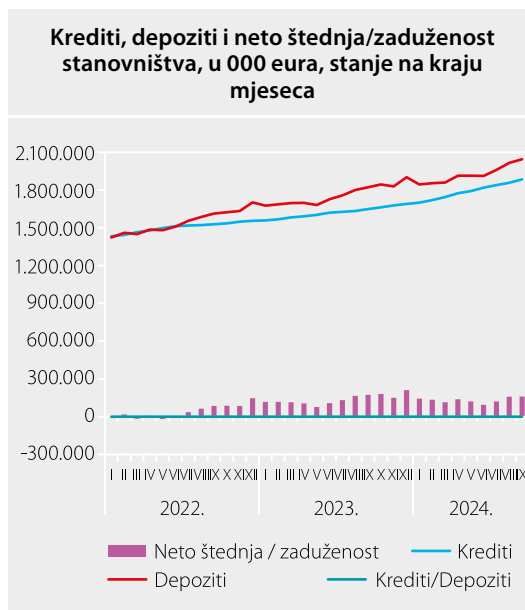

Grafikon 2.16

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.17

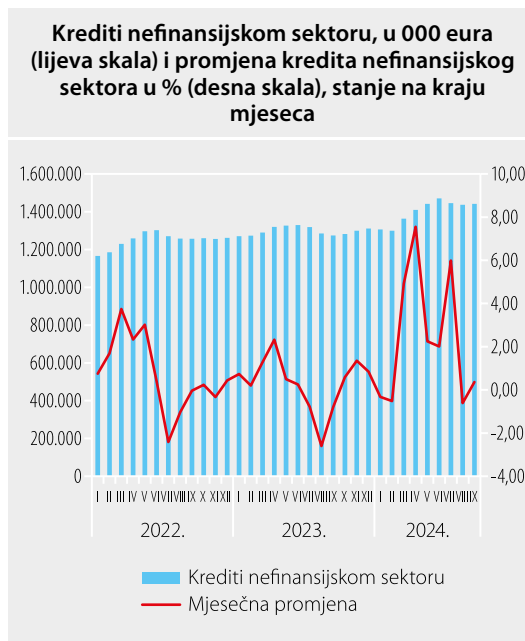

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

2.1.6.2. Nefinansijski sektor

Na kraju septembra 2024. godine nefinansijski sektor⁴⁰ imao je dug po osnovu kredita kod banaka u ukupnom iznosu od 1.441,61 milion eura, što čini 31,29% ukupno odobrenih kredita banaka. Krediti ovog sektora zabilježili su povećanje u iznosu od 166,85 miliona eura ili 13,09% na godišnjem nivou, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bili veći za 130,99 miliona eura ili 9,99%. Prosječno mjesečno, u posmatranom devetomjesečnom periodu 2024. godine krediti ovog sektora rasli su po stopi od 1,08%, dok su u istom periodu prethodne godine rasli po stopi od 0,12% (grafikon 2.18). Krediti namijenjeni za održavanje likvidnosti (obrotna sredstva) na kraju septembra 2024. godine iznosili su 875,18 miliona eura ili 60,71% ukupnih kredita nefinansijskog sektora i zabilježili su rast od 54,40 miliona eura ili 6,63% na godišnjem nivou, odnosno rast od 28,69 miliona eura ili 3,39% u odnosu na kraj prethodne godine.

Grafikon 2.18

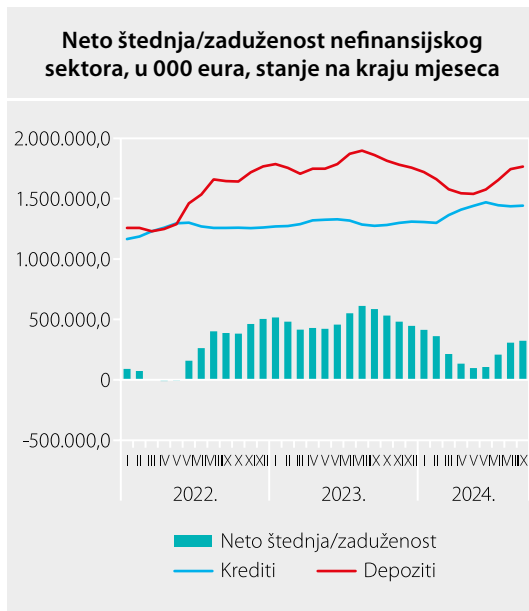

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Nefinansijski sektor je drugi po značaju deponent u crnogorskom bankarskom sistemu. Na kraju septembra 2024. godine, ukupni depoziti ovog sektora iznosili su 1.764,82 miliona eura i činili su 31,15% ukupnih depozita. Depoziti nefinansijskog sektora zabilježili su pad od 96,12 miliona eura ili 5,16% na godišnjem nivou, odnosno rast od 7,74 miliona eura ili 0,44% u odnosu na kraj prethodne godine.

⁴⁰ Nefinansijski sektor uključuje privredna društva u državnom i privredna društva u privatnom vlasništvu.

Grafikon 2.19

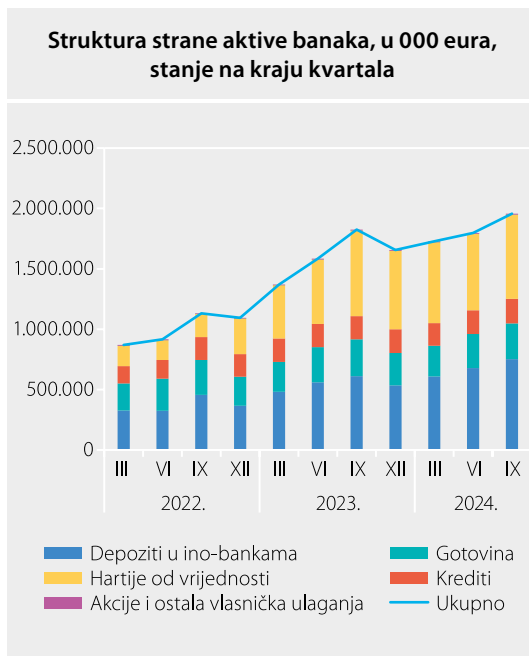

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine depoziti nefinansijskog sektora bili su veći u odnosu na njihove kredite. Neto štednja ovog sektora iznosila je 323,22 miliona eura na kraju septembra 2024. godine, što predstavlja pad od 262,97 miliona eura ili 44,86% u odnosu na isti period prethodne godine, kada je neto štednja ovog sektora iznosila 586,18 miliona eura, odnosno smanjenje od 123,26 miliona eura ili 27,61% u odnosu na kraj prethodne godine, kada je neto štednja iznosila 446,47 miliona eura (grafikon 2.19).

Koeficijent krediti/depoziti za nefinansijski sektor na kraju septembra 2024. godine iznosio je 0,82 i uvećan je u odnosu na isti period prethodne godine kada je iznosio 0,69, kao i u odnosu na kraj prethodne godine kada je iznosio 0,75.

Grafikon 2.20

Izvor: izvještaji banaka

2.1.7. Strana aktiva i pasiva banaka

Strana aktiva banaka na kraju septembra 2024. godine iznosila je 1.956,69 miliona eura, što predstavlja rast od 131,73 miliona eura ili 7,22% na godišnjem nivou, odnosno povećanje od 300,96 miliona eura ili 18,18% u odnosu na kraj prethodne godine.

Posmatrano u odnosu na uporedni period, rast strane aktive najvećim dijelom je rezultat povećanja depozita kod inobanaka u iznosu od 141,85 miliona eura ili 23,20%. Pored toga, ostvaren je i rast kredita nerezidentima u iznosu od 9,67 miliona eura ili 5,04%, kao i rast akcija i ostalih vlasničkih ulaganja u iznosu od 833.000 eura ili 12,36%. U strukturi strane aktive banaka, pad u odnosu na uporedni period zabilježen je kod ulaganja u dužničke HOV banaka u iznosu od 10,57 miliona eura ili 1,49%, zatim kod gotovine u iznosu od 9,50 miliona eura ili 3,11%, kao i kod kategorije ostalih potraživanja od nerezidenata u iznosu od 547.000 ili 97,50%.

U poređenju sa krajem prethodne godine, ostvareni rast strane aktive najvećim dijelom je rezultat povećanja depozita kod inobanaka u iznosu od 217,29 miliona eura ili 40,54%. Pored toga, ostvaren je i rast ulaganja u dužničke HOV banaka u iznosu od 48,53 miliona eura ili 7,47%, zatim rast gotovine u iznosu od 29,64 miliona eura ili 11,13%, rast kredita nerezidentima u iznosu od 5,07 miliona eura ili 2,58%, kao i rast akcija i ostalih vlasničkih ulaganja u iznosu od 461.000 eura ili 6,48%. U strukturi

strane aktive banaka, pad u odnosu na kraj prethodne godine zabilježen je kod ostalih potraživanja u iznosu od 36.000 eura ili 72,00% (grafikon 2.20).

Najznačajnija kategorija u strukturi strane aktive banaka su depoziti kod inobanaka, koji su na kraju septembra tekuće godine iznosili 753,23 miliona eura i činili 38,49% strane aktive. Pored depozita kod inobanaka, značajno učešće u strukturi strane aktive imaju ulaganja u dužničke HOV (35,69%) i gotovina (15,13%), dok se na kredite nerezidentima odnosilo 10,31%. Preostalih 0,38% odnosi se na akcije i ostala vlasnička ulaganja, dok je učešće ostalih ino potraživanja u strukturi strane aktive zanemarljivo.

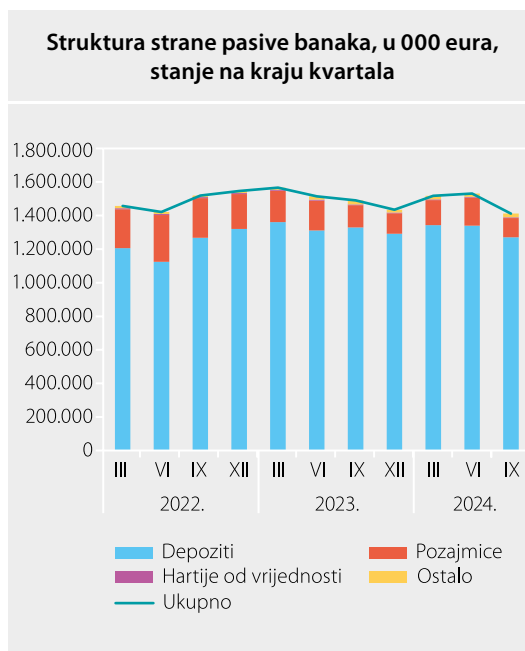
Strana pasiva banaka na kraju septembra 2024. godine iznosila je 1.411,71 milion eura i smanjena je za 78,41 milion eura ili 5,26% na godišnjem nivou. Pad strane pasive banaka najvećim dijelom je rezultat pada depozita nerezidenata u iznosu od 58,28 miliona eura ili 4,39%. Pored toga, zabilježen je i pad pozajmica od nerezidenata u iznosu od 19,76 miliona eura ili 14,78%, kao i ostalih ino obaveza u iznosu od 416.000 eura ili 1,80%. U strukturi strane pasive banaka, godišnji rast je zabilježen samo kod dužničkih HOV prema nerezidentima, u iznosu od 43.000 eura ili 0,99%.

U poređenju sa krajem prethodne godine, strana pasiva banaka zabilježila je pad u iznosu od 23,09 miliona eura ili 1,61%. Pad strane pasive banaka najvećim dijelom je rezultat pada depozita nerezidenata u iznosu od 21,55 miliona eura ili 1,67%. Pored toga, zabilježen je i pad pozajmica od nerezidenata u iznosu od 8,20 miliona eura ili 6,71%. U strukturi strane pasive banaka, rast u odnosu na kraj prethodne godine ostvaren je kod kategorije ostalih ino obaveza u iznosu od 6,57 miliona eura ili 40,86%, kao i kod dužničkih HOV prema nerezidentima u iznosu od 92.000 eura ili 2,14%.

U strukturi strane pasive na kraju septembra 2024. godine dominantno učešće u iznosu od 1.270,72 miliona eura ili 90,01% imali su depoziti nerezidenata, nakon čega slijede pozajmice od nerezidenata u iznosu od 113,93 miliona eura sa učešćem od 8,07%, kategorija ostalih ino obaveza u iznosu od 22,66 miliona eura sa učešćem od 1,61% i dužničke HOV prema nerezidentima u iznosu od 4,40 miliona eura i učešćem od 0,31% (grafikon 2.21).

Najznačajniji ino izvor finansiranja banaka na kraju septembra tekuće godine bili su depoziti fizičkih lica sa 825,60 miliona eura (65,08% učešća u ukupnim depozitima nerezidenata), koji su zabilježili godišnji pad od 6,62 miliona eura ili 0,80%, odnosno pad od 3,44 miliona eura ili 0,42% u odnosu na kraj prethodne godine. Drugi po značaju ino deponent su inostrane kompanije sa 396,21 milion eura ili 31,23% učešća, čiji depoziti su zabilježili godišnji pad od 91,11 miliona eura ili 18,70%, odnosno pad od 48,35 miliona eura ili 10,88% u odnosu na kraj prethodne godine. Iznos od 43,43 miliona eura ili 3,42% ino depozita odnosio se na depozite inostranih depozitnih i ostalih finansijskih institucija, što je za 40,06 miliona eura ili 12,9 puta više na godišnjem nivou, odnosno za 30,76 miliona eura ili 3,4 puta

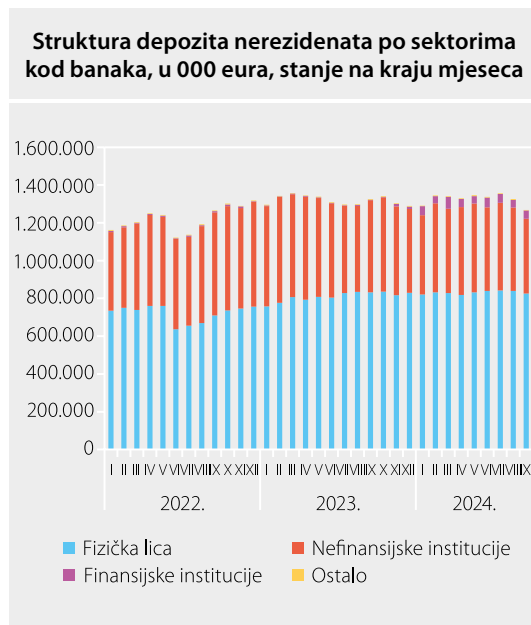
Grafikon 2.21

Izvor: izvještaji banaka

više u odnosu na kraj prethodne godine. Iznos od 3,28 miliona eura ili 0,27% deponovan je od strane nerezidentnih nevladinih i drugih neprofitnih organizacija, što predstavlja godišnji pad u iznosu od 510.000 eura ili 13,47%, odnosno pad u iznosu od 557.000 eura ili 14,53% u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.22).

Grafikon 2.22

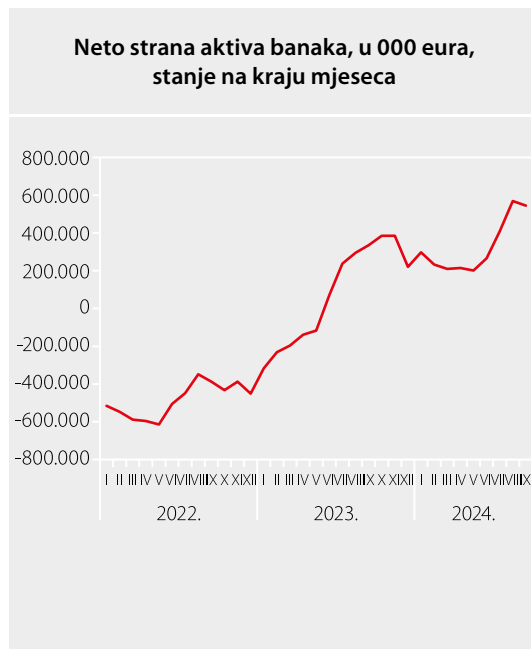

Izvor: izvještaji banaka

Na kraju trećeg kvartala 2024. godine, strana aktiva banaka bila je viša od strane pasive banaka. Na kraju septembra tekuće godine neto strana aktiva iznosila je 544,98 miliona eura. Neto strana aktiva je u uporednom periodu bila pozitivna i iznosila je 334,83 miliona eura, kao i na kraju prethodne godine kada je iznosila 220,93 miliona eura (grafikon 2.23).

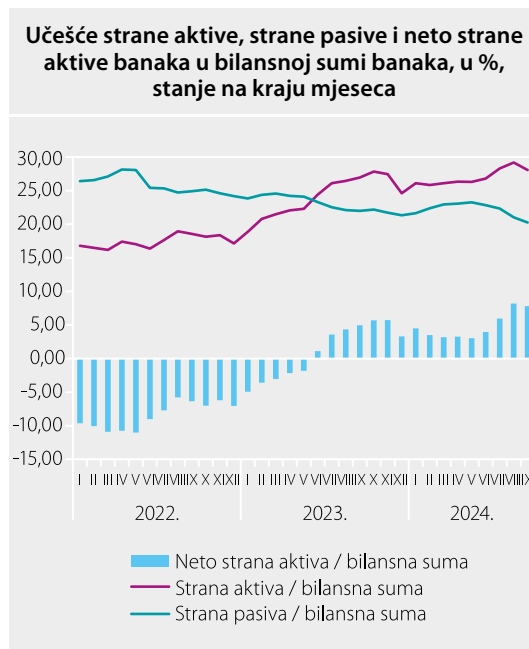
Odnos strane pasive i ukupne bilansne sume banaka pokazuje da nerezidenti finansiraju 20,23% ukupne aktive banaka, dok se 28,04% bilansne sume banaka odnosilo na potraživanja banaka od nerezidenata. Razlika između strane aktive i strane pasive banaka na kraju septembra tekuće godine iznosila je 7,81 pp. Razlika između učešća strane aktive i strane pasive u bilansnoj sumi banaka je povećana u odnosu na uporedni period kada je iznosila 4,94 pp, kao i u odnosu na kraj prethodne godine kada je iznosila 3,28 pp (grafikon 2.24).

Grafikon 2.23

Izvor: izvještaji banaka

Grafikon 2.24

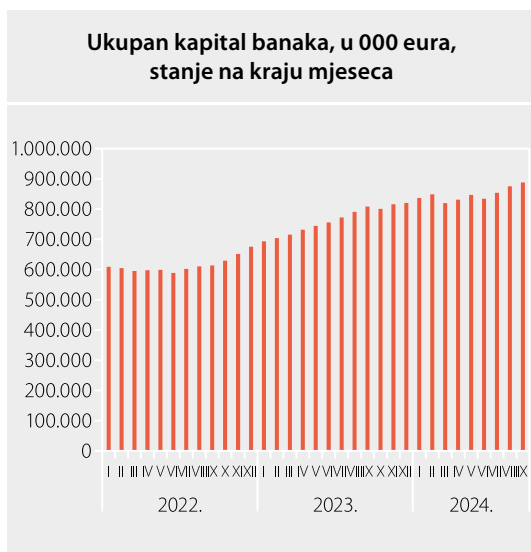
Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

2.1.8. Kapital banaka

Na kraju septembra 2024. godine ukupan kapital banaka iznosio je 887,66 miliona eura i bilježi rast od 79,18 miliona eura ili 9,79% na godišnjem nivou, odnosno rast od 67,38 miliona eura ili 8,21% u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.25).

Posmatrano na godišnjem nivou, deset banaka bilježi rast kapitala, dok jedna banka bilježi pad. Tokom trećeg kvartala tekuće godine jedna banka je dokapitalizovana u ukupnom iznosu od 1,3 miliona eura.

Grafikon 2.25

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.26

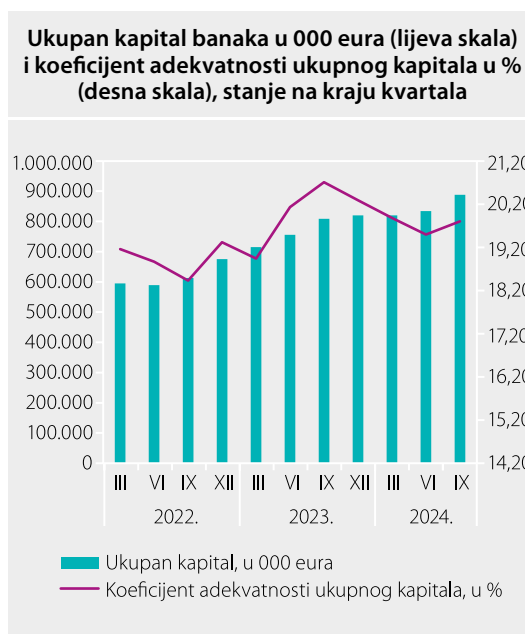
Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Ukupan finansijski rezultat na kraju septembra 2024. godine bio je pozitivan i iznosio je 136,34 miliona eura, što predstavlja rast od 23,94 miliona eura ili 21,29% na godišnjem nivou (grafikon 2.26).

U vlasničkoj strukturi kapitala banaka na kraju septembra 2024. godine dominirao je kapital koji potiče iz inostranih izvora sa 86,85%, zatim slijedi domaći privatni kapital sa 11,96%, dok je država imala učešće od svega 1,19% u ukupnom kapitalu banaka.

Koeficijent adekvatnosti ukupnog kapitala u septembru 2024. godine bio je iznad zakonom propisanog minimuma od 8%. Na kraju posmatranog perioda iznosio je 19,80% i niži je u odnosu na isti period prethodne godine (20,71%), kao i u odnosu na kraj prethodne godine kada je iznosio 20,29% (grafikon 2.27).

Grafikon 2.27

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

2.1.9. Obavezna rezerva banaka

Na kraju posmatranog perioda, izdvojena obavezna rezerva iznosila je 303,80 miliona eura i veća je za 17,62 miliona eura ili 6,16% u odnosu na uporedni period prethodne godine, odnosno za 13,17 miliona eura, odnosno 4,53% u odnosu na kraj prehodne godine (grafikon 2.28).

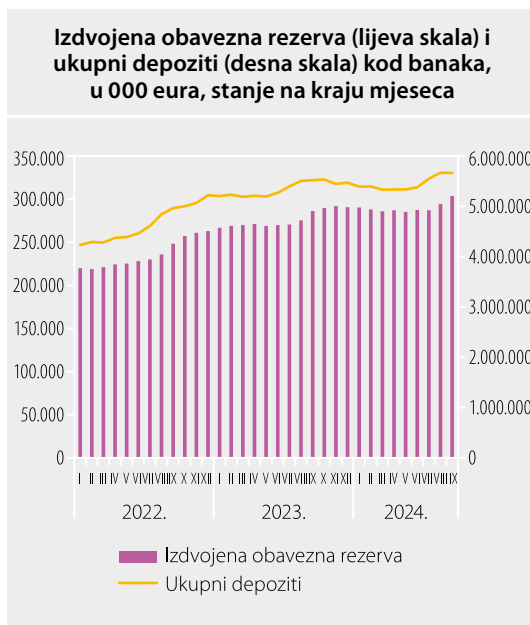
Efektivna stopa obavezne rezerve, mjerena odnosom izdvojene obavezne rezerve i ukupnih depozita, iznosila je 5,36% na kraju septembra 2024. godine i viša je u odnosu na uporedni period kada je iznosila 5,18%, kao i u odnosu na kraj prethodne godine, kada je iznosila 5,31%.

Odnos obavezne rezerve i depozita uvećanih za pozajmice na kraju septembra 2024. godine iznosio je 5,18% i veći je u odnosu na uporedni period kada je iznosio 4,97%, kao i u odnosu na kraj prethodne godine, kada je iznosio 5,11% (grafikon 2.29).

Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve na kraju septembra 2024. godine, 72,57% izdvojeno je na računima obavezne rezerve u zemlji, dok je 27,43% izdvojeno na računu CBCG u inostranstvu.

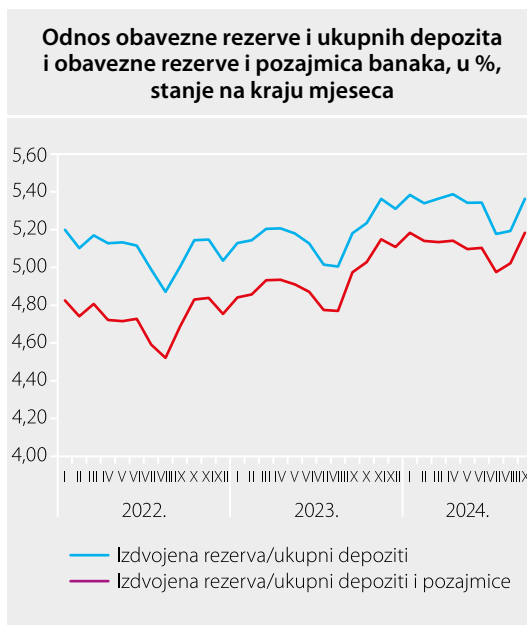
Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine, nijedna banka nije koristila obaveznu rezervu za likvidnost, a svih jedanaest banaka izdvajalo je obaveznu rezervu u propisanom iznosu.

Grafikon 2.28

Izvor: izvještaji banaka

Grafikon 2.29

Izvor: izvještaji banaka

2.2. Kamatne stope banaka

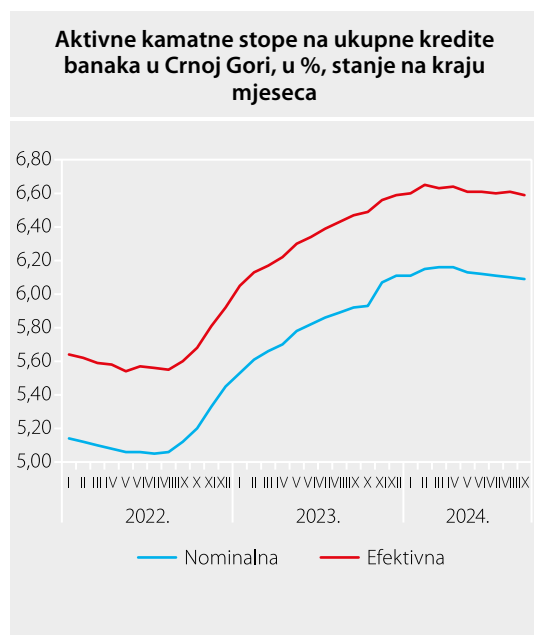
2.2.1. Aktivne kamatne stope

Na ukupno odobrene kredite

Prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa (PPNKS) na ukupne kredite banaka iznosila je u septembru 2024. godine 6,09%, što predstavlja povećanje od 0,17 pp u odnosu na uporedni period, odnosno smanjenje od 0,02 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa (PPEKS) na ukupno odobrene kredite banaka iznosila je u septembru 2024. godine 6,59%, što predstavlja povećanje od 0,12 pp u odnosu na uporedni period, dok je u odnosu na decembar prethodne godine ostala nepromijenjena (grafikon 2.30).

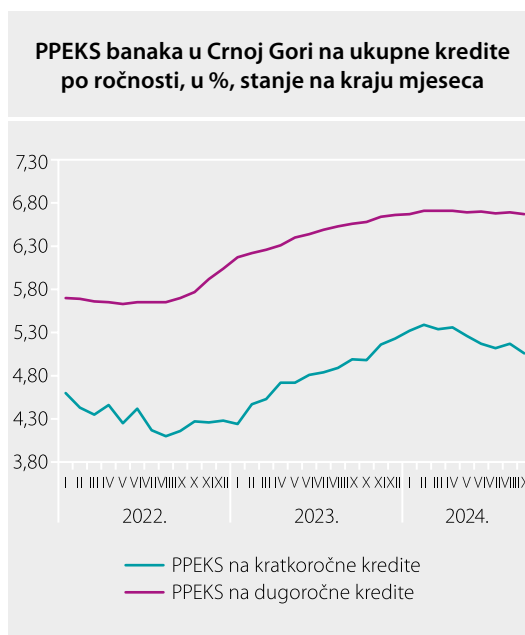
Tokom posmatranog perioda 2024. kod PPEKS na kratkoročne kredite bio je prisutan trend pada, dok je kod PPEKS na dugoročne kredite zabilježen suprotan trend. PPEKS na kratkoročne kredite iznosila je u septembru 2024. godine 5,06% i bila je za 0,07 pp viša od nivoa zabilježenog u uporednom periodu, dok je od nivoa zabilježenog u decembru prethodne godine bila niža za 0,17 pp. PPEKS na dugoročne kredite iznosila je 6,67%, što je za 0,11 pp više u odnosu na nivo iz uporednog perioda, a za 0,01 pp više u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.31).

Grafikon 2.30

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.31

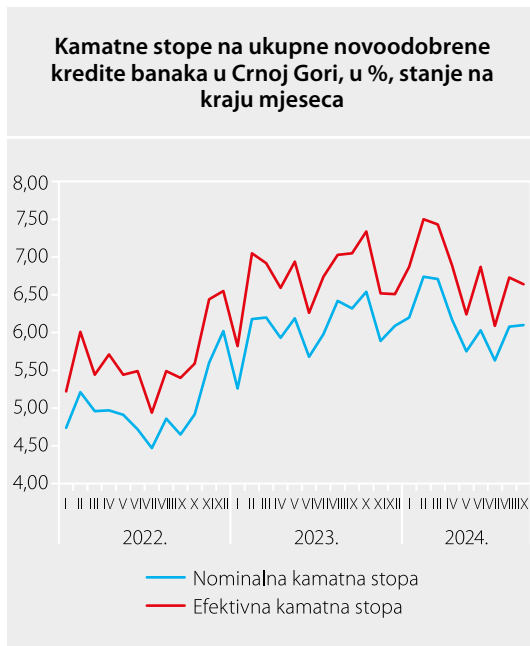
Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Na novoodobrene kredite

Tokom trećeg kvartala 2024. godine kamatne stope na novoodobrene kredite su uobičajeno oscilirale, uz izražen trend pada. PPNKS na novoodobrene kredite banaka iznosila je u septembru 2024. godine 6,10% i zabilježila je pad od 0,22 pp u odnosu na uporedni period, odnosno rast od 0,01 pp u odnosu na kraj prethodne godine. Istovremeno, PPEKS na novoodobrene kredite banaka iznosila je 6,64% i

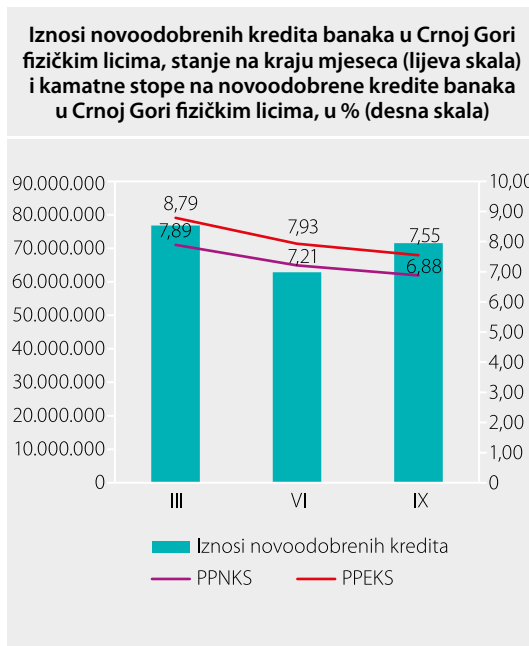
zabilježila je pad od 0,41 pp u odnosu na uporedni period, odnosno rast od 0,13 pp u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.32).

Grafikon 2.32

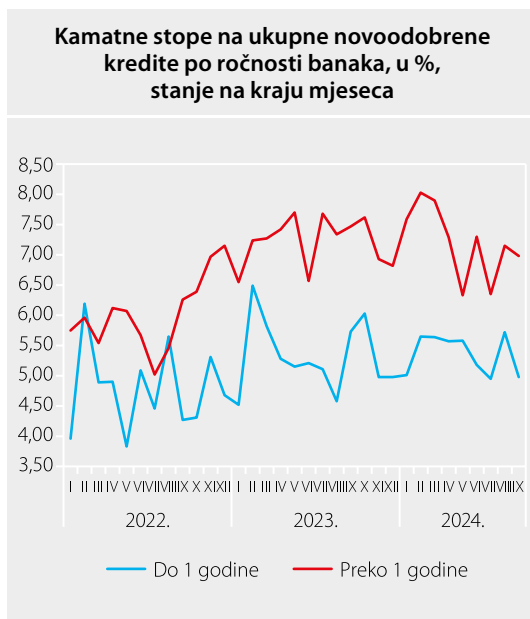
Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.33

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.34

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

CBCG je u martu 2024. godine pokrenula inicijativu za smanjenje kamatnih stopa na kredite za građane. Ova inicijativa podržana je od strane svih poslovnih banaka na način što su izdvojile akcijsku ponudu kredita namjenjenih stanovništvu sa smanjenjim kamatnim stopama. Kao rezultat ove inicijative, agregatni podaci tokom trećeg kvartala ukazuju na smanjenje nivoa kamatnih stopa na kredite fizičkim licima. Naime, PPNKS na novoodobrene kredite fizičkim licima u septembru 2024. godine iznosila je 6,88%, dok je PPEKS iznosila 7,55%, što predstavlja smanjenje od 1,01 pp, odnosno od 1,24 pp u odnosu na prvi kvartal 2024.godine (grafikon 2.33).

PPEKS na kratkoročne kredite iznosila je u septembru 2024. godine 4,98% i zabilježila je pad od 0,75 pp u odnosu na uporedni period, dok je u odnosu na kraj prethodne godine ostala nepromijenjena. U istom periodu, PPEKS na kredite ročnosti preko jedne godine iznosila je 6,98%, što predstavlja pad od 0,49 pp u odnosu na uporedni period, odnosno rast 0,16 pp u odnosu na decembar prethodne godine (grafikon 2.34).

Posmatrano po namjeni za koju su odobreni krediti banaka tokom prvih devet mjeseci 2024. godine, najviša PPEKS zabilježena je na kratkoročne kredite za obrazovanje (16,10% u avgustu i 15,36% u septembru), kratkoročne kredite za kupovinu automobila (14,49% u maju), kratkoročne gotovinske nenamjenske kredite (14,04% u januaru). Najniža PPEKS zabilježena je na novoodobrene kratkoročne kredite za kupovinu robe široke potrošnje (0,03% u avgustu).

2.2.2. Pasivne kamatne stope

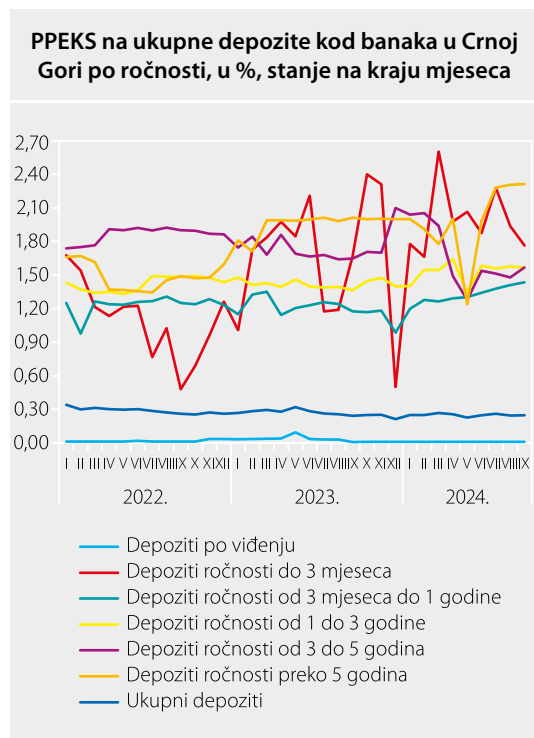
Tokom trećeg kvartala 2024. godine PPEKS na depozite je blago oscilirala. U septembru je iznosila 0,25% i ostala je nepromijenjena u odnosu na uporedni period, dok je u odnosu na kraj prethodne godine zabilježila rast od 0,03 pp.

U odnosu na isti period prethodne godine pad bilježe kamatne stope na depozite ročnosti od tri do pet godina (za 0,08 pp). Kamatne stope na depozite ostalih ročnosti bilježe rast, pri čemu je najveći rast, od 0,30 pp, zabilježen kod kamatnih stopa na depozite ročnosti preko pet godina.

U odnosu na kraj prethodne godine, kamatne stope na depozite ročnosti od tri do pet godina zabilježile su pad od 0,53 pp. Kamatne stope na depozite ostalih ročnosti zabilježile su rast, pri čemu je najveći rast od 1,16 pp zabilježen kod kamatnih stopa na depozite ročnosti do 3 mjeseca (grafikon 2.35).

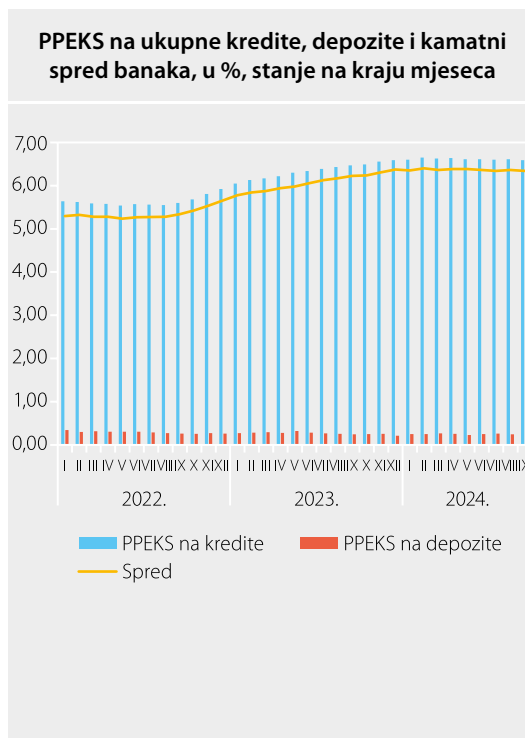
U septembru 2024. godine razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa na ukupne kredite i depozite banaka iznosila je 6,34 pp, i veća je u odnosu na uporedni period kada je iznosila 6,23 pp, dok je u odnosu na kraj prethodne godine (6,38 pp) bila niža (grafikon 2.36).

Grafikon 2.35

Izvor: izvještaji banaka i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.36

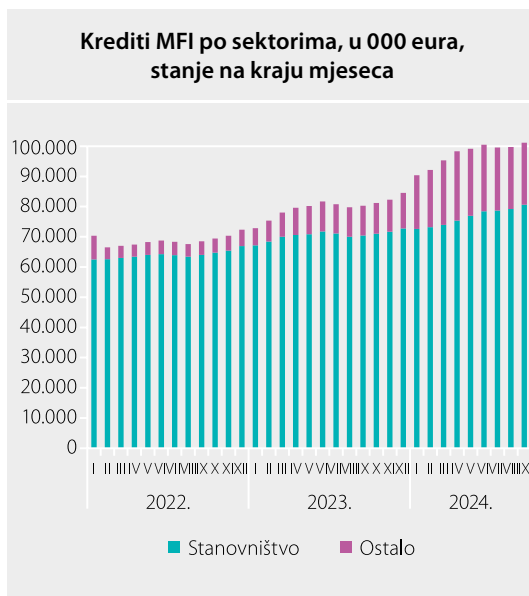

Izvor: izvještaji MFI i kalkulacije CBCG

2.3. Mikrokreditne finansijske institucije

Bilansna suma mikrokreditnih finansijskih institucija (MFI) na kraju septembra 2024. godine iznosila je 101,21 milion eura, što predstavlja godišnji rast u iznosu od 16,63 miliona eura ili 19,66%, odnosno rast od 11,04 miliona eura ili 12,24% u odnosu na kraj prethodne godine.

Grafikon 2.37

Izvor: izvještaji MFI i kalkulacije CBCG

Ukupni neto krediti MFI na kraju septembra 2024. godine iznosili su 95,91 milion eura (94,76% aktive MFI), dok su bruto krediti iznosili 101,16 miliona eura (94,29% bruto aktive). Na godišnjem nivou, neto krediti MFI ostvarili su rast u iznosu od 20,87 miliona eura ili 27,81%, a u odnosu na kraj prethodne godine za 16,29 miliona eura ili 20,47%. Bruto krediti MFI ostvarili su godišnji rast od 20,86 miliona eura ili 25,98%, odnosno rast od 16,53 miliona eura ili 19,53% u odnosu na decembar prethodne godine. Sektorska alokacija bruto kredita pokazuje da se dominantan dio od 79,71% kredita MFI odnosio na sektor stanovništva. Na nefinansijski sektor se odnosilo 17,35%, na finansijski sektor 2,92%, dok se preostalih 0,02% odnosilo na nerezidente (grafikon 2.37).

Tokom prvih devet mjeseci 2024. godine MFI su odobrile ukupno 67,46 miliona eura novih kredita, što predstavlja rast od 12,67 miliona eura ili 23,12% u odnosu na uporedni period.

Posmatrano po ročnoj strukturi novoodobrenih kredita, krediti odobreni na rok duži od jedne godine iznosili su 57,97 miliona eura i činili su 85,94% ukupno novoodobrenih kredita, što je nešto niže u odnosu na uporedni period kada je učešće iznosilo 86,27%.

Posmatrano po namjenskoj strukturi novoodobrenih kredita, njihov najveći dio u iznosu od 32,39 miliona eura ili 48,01% odnosio se na nabavku osnovnih sredstava, nakon čega slijede krediti za likvidnost za obrtna sredstva u iznosu od 14,44 miliona eura ili 21,41%, zatim gotovinski krediti u iznosu od 4,99 miliona eura ili 7,39%, te krediti za kupovinu stanova i adaptacija u iznosu od 3,43 miliona eura ili 5,09%, dok se na ostale namjene odnosilo 18,10%.

U strukturi ukupne pasive MFI, na kraju posmatranog perioda, najveće učešće od 54,64% odnosilo se na pozajmice. Na ukupan kapital odnosilo se 39,28%, na kategoriju „ostale obaveze” 5,39%, dok se na emitovane hartije od vrijednosti odnosilo 0,69% bilansne sume.

Kapital MFI na kraju septembra 2024. godine iznosio je 39,76 miliona eura, što je za 1,32 miliona eura ili 3,45% više u odnosu na isti period prethodne godine, odnosno za 585.000 eura ili 1,50% više u odnosu na kraj prethodne godine.

Na kraju posmatranog perioda pozajmice MFI iznosile su 55,30 miliona eura, što predstavlja godišnji rast od 19,34 miliona eura ili 53,78%, odnosno rast od 10,98 miliona eura ili 24,77% u odnosu na kraj prethodne godine. Najveći dio pozajmica MFI, odnosno 57,36% njihovog ukupnog iznosa, činile su pozajmice uzete od inostranih finansijskih institucija. Na pozajmice uzete od domaćih banaka odnosilo se 36,58%, na pozajmice uzete od ostalih domaćih finansijskih institucija 0,05%, dok se 6,01% odnosilo na pozajmice iz ostalih izvora. Na kraju septembra 2024. godine kratkoročne pozajmice MFI činile su 30,88% ukupnih pozajmica, dok su dugoročne činile 69,11%.

Na agregatnom nivou, MFI su tokom prvih devet mjeseci 2024. godine ostvarile pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 3,07 miliona eura, koji je, u odnosu na uporedni period prethodne godine, bio niži za 532.000 eura ili 14,78%.

2.3.1. Kamatne stope MFI

Na ukupno odobrene kredite

U septembru 2024. godine prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa (PPNKS) na ukupne kredite MFI iznosila je 19,43% što predstavlja smanjenje od 0,38 pp u odnosu na uporedni period, a za 0,22 pp u odnosu na kraj prethodne godine.

Prosječna ponderisana efektivna kamatna stopa (PPEKS) u ovom periodu iznosila je 21,74% i bilježi pad od 0,71 pp u odnosu na uporedni period, a za 0,45 pp u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 2.38).

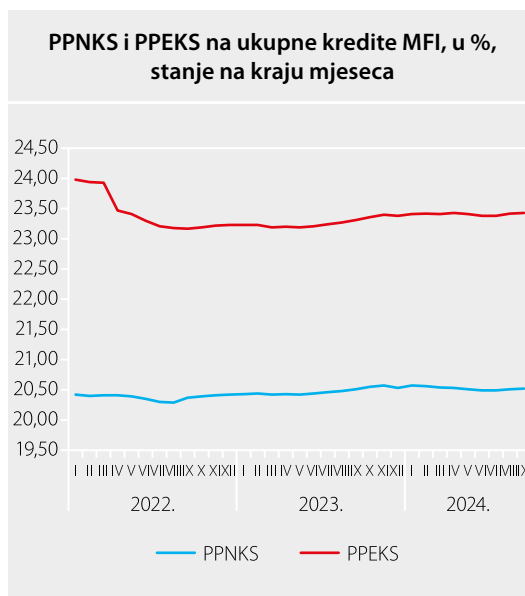
PPEKS na ukupne kratkoročne kredite iznosila je na kraju septembra 2024. godine 22,29% i bilježi rast od 0,13 pp na godišnjem nivou, odnosno rast od 0,81 pp u odnosu na kraj prethodne godine. PPEKS na ukupne dugoročne kredite iznosila je na kraju septembra 2024. godine 21,71% i smanjena je za 0,76 pp na godišnjem nivou, a za 0,53 pp u odnosu na kraj prethodne godine.

Na novoodobrene kredite

PPNKS na novoodobrene kredite MFI iznosila je u septembru 2024. godine 20,22%, što je za 0,64 pp više nego u uporednom periodu, odnosno za 1,42 pp više nego u decembru prethodne godine.

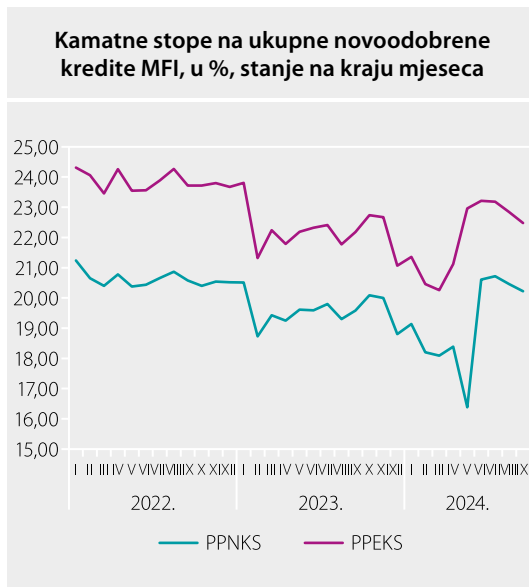
PPEKS na novoodobrene kredite iznosila je u septembru 2024. godine 22,48%, i zabilježila je rast od 0,30 pp u odnosu na uporedni period, odnosno rast od 1,41 pp u odnosu na decembar prethodne godine (grafikon 2.39).

Grafikon 2.38

Izvor: izvještaji MFI i kalkulacije CBCG

Grafikon 2.39

Izvor: izvještaji MFI i kalkulacije CBCG

Posmatrano po ročnosti, PPEKS na novoodobrene kratkoročne kredite iznosila je u septembru 2024. godine 21,74%, i smanjena je za 1,51 pp u odnosu na uporedni period, odnosno uvećana za 1,84 pp u odnosu na kraj prethodne godine.

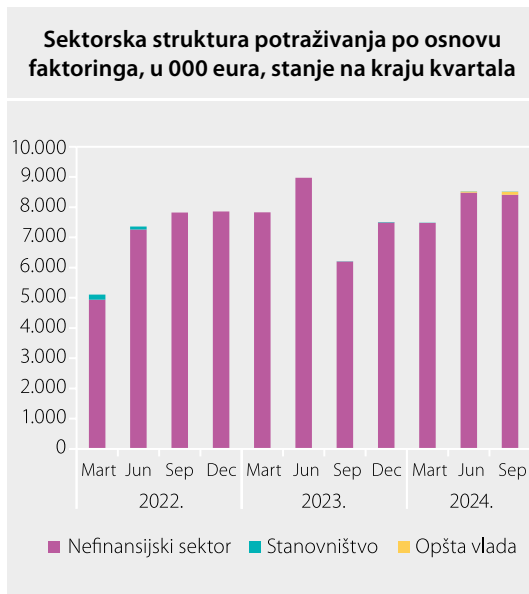
PPEKS na kredite odobrene sa ročnošću preko jedne godine iznosila je 22,58% i povećana je za 0,55 pp u odnosu na uporedni period, odnosno za 1,29 pp u odnosu na kraj prethodne godine.

Posmatrano po namjeni za koju su odobravani krediti, tokom posmatranog perioda 2024. godine, najveća PPEKS stopa zabilježena je na kratkoročne kredite odobrene za kupovinu automobila (37,16% u januaru), zatim na kratkoročne kredite za obrazovanje (36,96% u avgustu), na kratkoročne kredite za izgradnju građevinskih objekata i adaptaciju (35,85% u februaru) i na kratkoročne kredite odobrene za pripremu turističke sezone (35,73% u junu).

2.4. Faktoring društva

Na kraju septembra 2024. godine bilansna suma faktoring društava iznosila je 9,58 miliona eura što predstavlja rast od 3,13 miliona eura ili 48,43% na godišnjem nivou, odnosno rast od 1,46 miliona eura ili 18,21% u odnosu na kraj prethodne godine.

Grafikon 2.40

Izvor: izvještaji faktoring društava i kalkulacije CBCG

Dominantan dio ukupne aktive u iznosu od 8,51 miliona eura ili 88,87% činila su potraživanja po osnovu faktoringa i zabilježila su rast na godišnjem nivou u iznosu od 2,31 miliona eura ili 37,21%, odnosno rast u iznosu od 1,01 miliona eura ili 13,39% u odnosu na kraj prethodne godine. Na depozite kod banaka odnosilo se 379.000 eura, što predstavlja rast od 163.000 eura ili uvećanje za 75,46% na godišnjem nivou, odnosno pad u iznosu od 73.000 eura ili 16,15% u odnosu na kraj prethodne godine. Preostali dio u iznosu od 464.000 eura odnosio se na kategoriju „ostala aktiva“ što predstavlja rast u iznosu od 379.000 eura ili uvećanje za 5,5 puta na godišnjem nivou, odnosno rast od 188.000 eura ili 68,12% u odnosu na kraj prethodne godine.

Najveći dio bruto potraživanja po osnovu faktoringa, u iznosu od 8,41 miliona eura ili 98,80%, na kraju septembra 2024. godine odnosio se na

nefinansijski sektor. Na Opštu vladu odnosilo se 101.000 eura ili 1,19%, dok se preostali dio od 1.000 eura ili 0,01% odnosio na sektor stanovništva (grafikon 2.40).

Factoring društva finansiraju se najvećim dijelom iz primljenih kredita koji su na kraju septembra 2024. godine iznosili 7,09 miliona eura i činili 73,99% ukupne pasive. Na godišnjem nivou, primljeni krediti zabilježili su rast u iznosu od 2,26 miliona eura ili 46,77%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bili viši za 921.000 eura ili 14,94%. Ukupan kapital factoring društava iznosio je 2,08 miliona eura i činio je 21,75% pasive ovih institucija, dok se na kategoriju „ostale obaveze“ odnosilo 408.000 eura ili 4,26% bilansne sume. Na godišnjem nivou, ukupan kapital zabilježio je rast u iznosu od 549.000 eura ili 35,79%, odnosno 569.000 eura ili 37,58% u odnosu na kraj prethodne godine. Kategorija „ostale obaveze“ zabilježila je godišnji rast u iznosu od 318.000 eura ili uvećanje od 4,5 puta, odnosno pad u iznosu od 15.000 eura ili 3,55% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.5. Društva za otkup potraživanja

Ukupna bilansna suma društava za otkup potraživanja na kraju septembra 2024. godine iznosila je 8,45 miliona eura što predstavlja godišnji rast u iznosu od 225.000 eura ili 2,74%, odnosno rast od 161.000 eura ili 1,94% u odnosu na kraj prethodne godine.

U strukturi bilansne sume društava za otkup potraživanja na kraju posmatranog perioda dominantno učešće u iznosu od 6,30 miliona eura ili 74,60% ukupne aktive imala su neto potraživanja po osnovu otkupljenih potraživanja, koja su na godišnjem nivou zabilježila pad od 58.000 eura ili 0,91%, odnosno pad od 181.000 eura ili 2,79% u odnosu na kraj prethodne godine. Na depozite odnosilo se 1,01 milion eura ili 11,96% ukupne aktive, i oni su ostvarili rast od 690.000 eura, ili više od tri puta u odnosu na kraj prethodne godine. Na kategoriju „ostala aktiva“ odnosilo se 451.000 eura ili 5,34% ukupne aktive i ona je zabilježila je godišnji pad u iznosu od 581.000 eura ili 56,30%, odnosno pad od 969.000 eura ili 68,24% u odnosu na kraj prethodne godine.

Društva za otkup potraživanja finansirala su se najvećim dijelom iz kapitala koji je na kraju septembra 2024. godine iznosio 5,07 miliona eura i činio je 60,02% ukupne pasive. Primljeni krediti iznosili su 1,41 milion eura ili 16,66% ukupne pasive, dok se preostali dio u iznosu od 1,97 miliona eura ili 23,32% odnosio na kategoriju „ostale obaveze“. Kapital ovih društava zabilježio je godišnji rast od 755.000 eura ili 17,50%, odnosno 596.000 eura ili 13,32% u odnosu na kraj prethodne godine. Primljeni krediti bili su niži za 256.000 eura ili 15,39% na godišnjem nivou, dok su u odnosu na kraj prethodne godine bili niži za 1.000 eura, odnosno 0,07%. Kategorija „ostale obaveze“ zabilježila je godišnji pad u iznosu od 274.000 eura ili 12,22%, odnosno pad od 434.000 eura ili 18,06% u odnosu na kraj prethodne godine.

2.6. Investiciono-razvojni fond

Bilansna suma Investiciono-razvojnog fonda na kraju septembra 2024. godine iznosila je 406,33 miliona eura i bilježi godišnji pad u iznosu od 23,64 miliona eura ili 5,50%, odnosno pad od 27,38 miliona eura ili 6,31% u odnosu na kraj prethodne godine.

Ukupne obaveze iznosile su 293,89 miliona eura ili 72,33% ukupne pasive i bilježe godišnji pad od 36,46 miliona eura ili 11,04%, odnosno pad od 35,42 miliona eura ili 10,76% u odnosu na kraj prethodne godine.

Nekvalitetna aktiva je iznosila 26,34 miliona eura i činila je 6,48% ukupne aktive. Nekvalitetna aktiva bilježi godišnji pad u iznosu od 14,04 miliona eura ili 34,78%, odnosno pad od 9,39 miliona eura ili 26,27% u odnosu na kraj prethodne godine.

Investiciono-razvojni fond je tokom prvih devet mjeseci 2024. godine ostvario pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 8,94 miliona eura, što je za 2,67 miliona eura ili 42,60% više u odnosu na isti period prethodne godine.